Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 174 (14194) | 1973 оной июлиин 26, четверг | Сэн 2 мүнгэн

Нүхэр Л. И. БРЕЖНЕВ Киев ерэбэ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежнев июлиин 25-да Киев ерээ.

КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо З. Н. Нуриев, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй бэлэдхэлэй министр Г. С. Золотухин, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша Г .Э. Цуканов, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша А. М. Александров, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин туһалагша А. М. Блатов гэгшэд нүхэр Л. И. Брежневтэй хамта ерэлсэбэ.

Нүхэр Л. И. Брежневые КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украиныя КП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкий, Украиныя ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ И. С. Грушецкий, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. П. Ляшко болон бусад вокзал дээрэ угтаа.

(ТАСС).

Л. И. БРЕЖНЕВ Э. ФОРТОЙ УУЛЗАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн Л. И. Брежнев Советскэ Союзда ерээд байһан Франциин Республикын Национальна суглаанай түрүүлэгшэ Э. Фор толгойлогшотой Франциин парламентын делегацитай байгша оной июлиин 24-дэ уулзаба.

Совет-француз харилсаае хүгжөөлгын ба уласхоорондын байдалда хабаатай шухала асуудалнуудаар хани һэоной оршон байдалда үнгэрһэн хөөрэлдөөнэй үеэр һанал бодолоо зүбшэлөө. Европодохи, бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай, аюулгүй байдалай аша туһада СССР-эй ба Франциин хоорондын хани барисаа, харилсаа холбоое саашадань хүгжөөлгын удха шанар энээнтэй дашарамдуулжа онсолон тэмдэглэгдэв.

ХАНИ ХАЛУУН УУЛЗАЛГАНУУД

ГАВАНА. (ТАСС). Кубын революционно һайндэртэ — Монкадын казармануудые эзэлэлон эзэлһээр 20 жэлэй болодо зорюулагдаһан баяр ёһололдо хабаадахын тула, Кубын компартиин ЦК-гай ба революционно правительствын уряалаар эндэ ерээд байһан КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. И. Долгих түрүүтэй Совет партийно-правительственна делегаци энэ оронтой танилсана.

СССР-һээ ерэһэн айлшад июлиин 23-да Мариэль хотодохи (Гавана провинци) «Максимо Гомес» гэдэг теплоэлектростанцида ошожо хараа. Кубын компартиин ЦК-гай Секретариадай гэшүүн Рауль Гарсия Пелаес түс делегацитай хамта ябалсаба. СССР-эй түлөөлэгшэдые электростанциин хүтэлбэрилэгшэд ба хүдэлмэришэд хани халуунаар угтаа. Шэнэ социалис общество байгуулха хэрэгтэнь Кубада угаа ехэ, үнэн сэдьхэлэй туһаламжа үзүүлдэгэйнь түлөө Советскэ Союзай Коммунис партида, бүхы совет арадта электростанциин директор Хулио Чабиан гүн ехэ баясхалан хүргэбэ.

Гаванын центртэ нээгдэһэн, «Куба» гэжэ павильон соохи «Ойн жэл» гэһэн выставкые нээлгэндэ совет делегаци байлсаа.

Хайшашадай VI бүхэсоюзна конкурс

ТАНИЛСАГТЫ, СУУТА ХАЙШАШАДТАЙ

Бүхэсоюзна конкурсын нээгдэһэн түрүүшын үдэр найма наймаараа дүрбэн бүлэг хайшашад мэргэжэл шадабаряа харуулаа.

Түрүүшын 8 хайшашадай дундаһаа Казахай ССР-эй 1973 оной, мүн урдахи жэлнүүдэй чемпион, хоёр удаа СССР-эй чемпион болоһон, Казахай ССР-эй Верховно Соведэй депутат Шотай Айкожаевич Тайбагаров эрхим дүн харуулаа. Тэрэ 10 хониной нооһо 30 минута 45 секундын туршада хайшалаа. Хүдэлмэриинь шанар яһала һайн гэжэ сэгнэгдээ.

Коммунист Ш. А. Тайбагаров 5-дахи жэлээ нооһо хайшалагшадай бүхэсоюзна конкурсдо хабаадана. Джамбульска областиин Фурмановай нэрэмжэтэ совхозой механизатор, звеное даагша эрхим ажалаараа алдаршаһан, Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан байна. Түргэн аргаар нооһо хайшалха мэргэжэлдэ олон хүниие һургаа. Монголой Арадай Республикада ошожо, дүй дүршэлөө хаһан дамжуулаа. Мүнөө жэлдэ энэ механизатор 6 мянга гаран хонидой нооһо хайшалһан байна. Байгша ондо республикынгаа конкурс дээрэ 15 хони 36 минута 25 секунда соо хиргаһан. Энэ суута механизаторай 10 хони хайшалжа түрүүлэн дүүргэхэдэнь хүнүүд альга ташалгаар амаршалаа.

Тэрэнэй удаа Ставрополиин хизаарай бэрхэ хайшашан Исмаил Ибрагимович Тхохов 10 хонёо хайшалжа дүүргээ. Сагынь 32 минута 29 секунда болоо. Энэмнай 1962 онһоо хойшо түргэн аргаар нооһо хайшалжа заһалһан, хэдэн удаа РСФСР-эй чемпион болоһон хүн. Өөрынгөө дүй дүршэлые мүн олон хүндэ дамжуулһан байна. Мүнөө жэл тэрэ 2600 хонидой нооһо хайшалаа.

Эдэ хоёр бэрхэшүүлэй удаа манай республикын Хориин аймагай Анаагай совхозой мэдээжэ хайшашан Галина Доржиева гараа. Тэрэ арбан хонёо 36 минута 44 секунда соо хиргаһан байна. Г. Доржиева энэ мүрысөөндэ шадабаритай бэрхэ мэргэжэлтэ байһанаа харуулаа, түргэн аргаар хони хайшалха гуримые наринаар сахижа шадаа, хүдэлмэриинь шанар һайн гэжэ сэгнэгдээ.

Һүүлээрнь Азербайджанска ССР-эй 1972 оной чемпион, 1973 ондо 2-дохи һуури эзэлһэн, 15 жэлдэ хонишоноор ажаллажа ябаһан Джабар Сулейманович Балакшиев дүүргээ. Энэ хайшашан арбан хонёо 41 минута 11 секунда соо хиргаһан байна. Һонирхолтойнь юуб гэхэдэ, энэмнай зүүн, баруун гараараа һэлгэжэ байжа хайшалдаг шадабаритай байшоо.

Арбан хонёо 44 минута 11 секунда соо хайшалжа дүүргэһэн манай республикын Ивалгын ОПХ-гай түлөөлэгшэ Бимба Базаров удаалан гараба.

Туркмениин ССР-эй конкурс дээрэ энэ жэлдэ гурбадахи һуури эзэлһэн Г. Вельмурадов хониной хүлнүүдые уяжа хайшалдаг байшоо. Тиигэжэ тэрэ нилээд сагаа алдаһан, арбан хонёо 44 минута 4 секунда соо хиргажа үрдиһэн байна.

Таджикска ССР-эй гурба удаа, 1973 ондо чемпион болоһон Сафар Гулямов хожомдожо дүүргээ. Эгээн һүүлдэ Молдавиин ССР-эй энэ жэлэй чемпион, мүнөө жэл 10-дахи класс дүүргэһэн залуу хүбүүн Дмитрий Бочковар гараа. Тэрэ хайшалха сагаа алдаһан байжа, гурбан хонёо хиргангүй үлөө.

Удаань хоёрдохи халаанай 8 хайшашад жээрэб татажа, тудаһан һууринуудаа эзэлээ. Энэ бүлэг хайшашадай дунда Ставрополиин хизарай бэрхэ хайшашан М. А. Батошов хабаадажа, арбан хонёо 29 минута 45 секунда соо хайшалжа дүүргээ.

Хоёрдохи халаанда мүрысэгшэдэй дундаһаа Ростовско областиин түлөөлэгшэ Р. Г. Добот 32 минута 37 секунда соо, Ставрополиин хизаарай хайшашан эхэнэр В. В. Некрасова 33 минута 11 секунда соо хонидоо хайшалжа, шадабаритай байһанаа элиршэлээ. Манай республикын Баргажанай аймагай Уланай колхозой залуу хайшашан басаган В. Очирова хонидоо 52 минута 55 секундада хиргаһан байна. Шэтын областиин түлөөлэгшэд В. Ф. Людофа, Н. Д. Марушкина гэгэшэд бүри хожомдожо дүүргээ.

Гурбадахи ээлжээе хүлеэгээшэд олон. Эндэ СССР-5-дахи конкурсдо чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэһэн Ставрополиин хизаарай суута хайшашан Сафар Касымович Байрамкулов **(баруун талын зураг дээрэ)**. Киргизэй ССР-эй чемпион Л. Г. Гидион. Казахска ССР-эй чемпион Б. Аскарова болон бусад суута хүнүүд шадабаряа туршалсаха байгаа.

Тиигэбэшье С. Байрамкулов арбан хонёо 28 минута 27 секунда соо хайшалжа, бултанһаа түрүүлэн дүүргэжэ, нэрьемэ альга ташалгада хүртөө. 27 секунда үнгэрхэлөөр Л. Гидион гараа үргэжэ, бүгэдын амаршалга дуулаа. Эдэ хоёр бэрхэшүүл зарим хонёо минута соо хайшалһан байна. Удаань Казахстанай бэрхэ хайшашан Б. Аскарова дүүргэжэ, 30 минута 14 секунда харуулаа. **(Зүүн талын зураг дээрэ).**

Мүрысөөн удэшэ орой болотор үргэлжэлөө. **(Доодохи зураг дээрэ конкурсын боложо байһан үе).**

Б. ГЫЛЫКОВ,
манай тусхай корр.

ФЕРМЭ БҮХЭНДЭ —ЭЛБЭГ ТЭЖЭЭЛ

МҮРЫСӨӨН ҮРГЭДЭНЭ

Хабартаа орой болотор хүйтэржэ, ургаса ногооной гараса нилээд муу байһан аад, май һарын хахадһаа одооһье дулааржа, хаһа сагтаа уһалагдаһан сабшаламнай хараа байса һайжараа. Тиигээд лэ удаань ногооной түлэг ургаха үеэр хура бороо хүнэй захиһандал орожо, шэбхэ, буусын хяаг, һогообори болон бусад шэмэтэ ногоон бүришье һаа буйжаганса ургажа захалаа гээшэ.

Иимэ үдхэн, бүһэдэ хүрэмэ ногоо ургуулхын тула ажахымнай луговодууд хэбартаа сабшалан дээрээ 9365 тонно наг шэбхэ гаргажа тарааһан, 400 тонно минеральна үтэгжүүлгэ оруулһан ба 150 гектарта үтэг хэһэн байна. Һүүлээрнь хадын горходой шааяхатай адли түрүүшын амидаралта уһаарнь 2100 гектар сабшалан уһалуулһан байна. Харин хоёрдохидоо 500 гектар сабшалан уһалжа үрдеэ һэн.

Тиигэжэ эды ехэ ажал хэһэн луговодууднай байгша ондо бүхыдөө 38500 центнер үбһэ сабшажа хуряахаар түсэблэнэ гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 12 мянган центнерээр ехые абажа һүрилхөөр хараална.

Адууһа малдаа бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ абахын түлөө мүнөө совхоздомнай үбһэ хуряаха 12 звено эмхидхэгдэнхэй юм. Тэрэнэй 4-ниинь оньһожоруулагдамал. Бүхыдөө энэ халуун хүдэлмэридэ 250 гаран хүн хабаадуулагдаха байна. Мүнөө үедэ совхоздомнай үбһэ хуряалгын хүдэлмэри һаял эхилжэ, түрүүшын бухалнууд табигдажа захалаа. Һүүлэй мэдээгээр, үбһэ хуряахаар эмхидхэгдэһэн юһэн звено Үдэ голой эрьеэрхи сабшаландаа ороод байна. Ушарынь хадаа, хура бороогой ехээр ороходо голой эрьеэрхи доро газарай сабшалан үертэ абтажа хосорхо бшуу. Тиимэһээ эхин түрүүлэ тэндэхи сабшалангайнгаа ногоо хуряаха гэлсэгдээ.

Үбһэ хуряалгаяа түргэн болзорто, һайн шанартайгаар, эмхитэйгээр үнгэргэхын тула звено бүхэнэйнгөө, мүн үбһэшэдэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлээбди. Урда жэлэйхиһээ энэ тэмсэлэймнай гурим хубилагдаагүй. Юуб гэхэдэ, нёдондо зохёогдоһон мүрысөөнэй гурим яһала таарахаар, үбһэшэдэй урма зориг бадаруулхаар юм.

Хоёрдохёор, үбһэшэдэйнгөө отогто һайн эдеэ хоолтой столово эмхидхэжэ, залуушуулай сүлөө сагтаа наадахыень спортивна элдэб хэрэгсэлээр хангаабди. Гадна байгша ондо гансашье морин гү, али тракторна косилкаар сабшаха бэшэ, мүн һөөг бургааһанай, ханааб, харгын захаархи хамаг ногоо гар хажуураар сабшаха даабари үбһэшэн бүхэндэ үгтөө.

Мүнөө үбһэ хуряалгаяа түлэг дундаа ябуулжа байһан Санномыскын отделениин И. К. Челондаевай хүтэлбэрилдэг звено даажа абаһан 180 гектар сабшаланайнгаа гектар бүриһөө 20 центнер үбһэ хуряаха социалис уялга абаа. Харин Дээдэ Тайлсада ажалладаг Н. И. Филиппювэй звеногой коллектив 310 гектар сабшалангайнгаа гектар бүриһөө 16—18 центнер үбһэ сабшажа абаха зорилго урдаа табинхай. Тэрэшэлэн луговод О. К. Никитинэй даадаг звеногой гэшүүд 120 гектар сабшалангай гектар бүриһөө аяар 25 центнерһээ бага бэшэ үбһэ һүрилхөөр шиидэбэ.

Үбһэ сабшажа һүрилхэһээ гадна, ногооной гурил тээрмэдэжэ гаргаха, сенаж дараха байнабди. Мүнөө иимэ гурил гаргадаг агрегаднай хүсэд бэлэн болгогдонхой, үглөө мүнөөдэрһөө хүдэлгэгдэжэ эхилхэнь. Байгша ондо манай совхоз 2 мянган центнер ногооной гурил бэлэдхэхэ түсэбтэй юм.

Үбһэ хуряагшадай дүнгүүд арба-арбан хоногоор согсологдожо байха болоно. Эндэ эрхимлэжэ гарагшад дамжуулгын Улаан тугта, мүнгэн шанда хүртэхэ байна. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, байгша оноймнай харюусалга ехэтэй энэ ажал яһала эмхитэйгээр эхилээд, түргэн саг соо үнгэргэгдэхэ аабза гэжэ һанагдана. Ушарынь хадаа сабшалангай ногоон урданайхиһаа жэшээлэшэгүй һайн — үдхэнөөршье, үндэрөөршье ургажа, луговодууд болон үбһэшэдэй урма зоригые бадаруулаа гээшэ.

Н. СОБОЛЕВ,
Хориин аймагай Дээдэ Тайлсын совхозой главна агроном.

БУРЯАДАЙ АССР-эй СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ШИИДХЭХЫ, ГУРБАДАХИ ЖЭЛЭЙ АЛХАМУУД

Буряадай АССР-эй арадай ажахые хүгжөөлгөөр гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын 1973 оной түрүүшын хахад жэлэй дүнгүүд

1973 оной түсэбтэ даалгабаринуудые болзорһоонь урид бэелүүлэн, Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойе нэрэтэй хүрэтэйгөөр угтахын түлөө абаһан социалис уялгануудаа дүүргэлтэ болгон, республикымнай ажалшад яһала һайн амжалтануудые туйлаа.

Республикын арадай ажахын зарим һалбаринуудай хүгжэлтэ, ургалта иимэ баримтануудаар тодорхойлогдоно:

	1973 оной хахад жэлые 1972 оной түрүүшын хахад жэлтэй сасуулхада (процентээр)
Промышленностиин бүхы продукциин хэмжээн	109
Худалдаанда ябуулагдаһан промышленна продукциин хэмжээн	109
Мал ажалһаа абтаһан продукци	100
Капитальна һомололго (колхозуудгүйгөөр)	96
Гол фонднуудые ашаглалгада оруулга (колхозуудгүйгөөр)	2,8 дахин
Гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаанай розничо эд бараанай эрьесэ	104
Ажаһуудалай талаар хангаха хүдэлмэриин хэмжээн	109
Нөөсэлгын кассануудта арад зоной хадагалһан мүнгэн	115

I. ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Республикын промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд промышленна продукци худалгаар 1973 оной түрүүшын хахад жэлэй түсэб болзорһоонь урид, июниин 27-до 103 процент дүүргээ. Олонхи шухала зүйлнүүдэй үйлэдбэрилгээр түсэб дүүргэгдөө.

Промышленна үйлэдбэриин хэмжээн нёдондонойхиһоо сасуулхада, 8,7 процентээр ургаа, түсэбөөр харагдаһанһаа дээшээ 2,5 пунктда хүргэгдөө.

Республикын промышленностьда ажалай бүтээсэ 5,8 процентээр дээшэлээ. 1973 оной түрүүшын хахад жэлдэхи промышленна продукциин ургалтын 67 процентнь ажалай бүтээсын дээшэлһэнһээ туйлагдаа.

1973 оной түрүүшын хахад жэлдэ промышленностиин зарим һалбаринуудай продукци, нёдондоной энэ үеынхитэй жэшэхэдэ, иимээр дээшэлээ:

Электроэнергетикэ	11 процентээр
Түлишын (шулуу нүүрһэнэй) промышленность	10 процентээр
Үнгэтэ металлурги	8 процентээр
Машина бүтээлгэ болон металл болбосоруулга	11 процентээр
Ой модоной модо болбосоруулгын ба целлюлоз-саарһанай промышленность	3 процентээр
Барилгын материалнуудай промышленность	6 процентээр
Хүнгэн промышленность	8 процентээр
эдеэ хоолой промышленность	13 процентээр

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй управлени болон министерствэнүүд бултадаа продукци худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргээ.

Продукци худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ ба үйлэдбэриин хэмжээнэй хубилалта Улаан-Үдэ городто болон республикын зарим промышленна районуудта иимэ байба:

	Түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)	1973 оной хахад жэлэй эхние 1972 оной хахад жэлэйхитэй сасуулхада (процентээр)
Улаан-Үдэ город	102,6	109,9
тэрэ тоодо		
Советскэ район	101	98
Железнодорожно район	101	106
Октябрьска район	104	114
аймагууд:		
Баргажанай	105	116
Загарайн	104	99
Захааминай	101	105
Кабанскын	100,9	106
Хэжэнгын	108	104*
Хяагтын	104	108
Прибайкалиин	104	107
Сэлэнгын	103	110
Улаан-Үдын	98	98
Хориин	96	108

1973 оной июлиин 1-нэй байдалаар республика доторнай түсэблэлгын ба экономическа талаар урмашуулгын шэнэ гуримаар 170 промышленна предприятинууд хүдэлөө. Тэндэ промышленна бүхы продукциин 99,5 процентнь үйлэдбэрилэгдээ. Шэнэ гуримаар хүдэлдэг предприятинууд продукциие худалдаанда ябуулха хахад жэлэйнгээ түсэбые 103 процент дүүргээ. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, промышленна үйлэдбэриинь хэмжээн 9, ажалай бүтээсые дээшэлүүлгэ 6 процентээр ехэ болоо.

Худалдаанда ябуулһан продукциин түсэбэй дүүргэлтэ, промышленна үйлэдбэриин ургалта болон ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгэ зарим предприятинуудта, управлениинүүд болон министерствэнүүдтэ иимээр тодорхойлогдоно:

	Продукци худалдалгаар 1973 оной түрүүшын хахад түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)	1973 оной түрүүшын хахад жэлэй эхние нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада (проц.): үйлэдбэриин хэмжээнэй талаар	ажалай бүтээсын талаар
«Электромашина» завод	104	108	106
«Теплоприбор» завод	100,8	125	114
Локомотив-вагон заһабарилгын завод	100,0	106,0	106
«Бурятэнерго» гэжэ районно управлени	104	111	113
Галуута нуурай шахта	102	103	110
Тимлюйн цементын завод	100,8	100,9	103
Асбоцементнэ зүйлнүүдэй Тимлюйн завод	102	108	112
«Забайкаллес» комбинат	102	102	99,6
«Буржелезобетон» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэл	100,0	105	107
Улаан-Үдын шэлэй завод	101,0	86	85
Улаан-Үдын нооһо угаадаг фабрика	102	107	102
Улаан-Үдын нарин сэмбын фабрикын	103	110	110
Һүнэй промышленностиин Буряадай республиканска үйлэдбэриин нэгэдэл	109	109	114
Мяханай промышленностиин Буряадай республиканска үйлэдбэриин нэгэдэл	109	113	111
Байгалай загаһанай промышленностиин трест (Буряадай АССР-тэ баригдаһан загаһаар)	116	139	140
«Сельхозтехника» гэжэ Буряадай республиканска нэгэдэл	105	99	97
Хилээмэнэй продуктнуудай Буряадай республиканска үйлэдбэриин управлени	107	102	98
Буряадай АССР-эй хэблэлэй, полиграфиин ба номой худалдаа наймаанай хэрэгүүдэй талаар управлени	102	102	104
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй министерствэнүүд болон управлениинүүдэй промышленность	103	110	103
Нютагай промышленностиин министерство	104	114	105
Эдеэ хоолой промышленностиин министерство	103	106	104
Ой модоной ажахын министерство	113	131	106
Түлишын промышленностиин управлени	104	110	99,2
Барилгын материалнуудай промышленностиин управлени	100,7	105	107

Продукциие худалдалгаар республикымнай юрэнхыдөө болон промышленна предприятинуудай диилэнхи олонхинь хахад жэлэй түсэб амжалтатайгаар дүүргэһэн байбашье, 18 предприяти гэхэ гү, али бүхы предприятинуудай 9 процентнь хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргээгүй, түсэбһөө доогуур 3,2 миллион түхэригэй продукци худалдаанда ябуулһан байна. Гээгдэһэн предприятинуудай дунда Хяагтын плавикошпатово уурхай, Элхиин авто-заһабарилгын завод, Байгалай лесобаза, МВД-эйн ОИТУ оролсоно.

Хахад жэлэй туршада продукци худалдалгаар түсэбөө Хүрбын леспромхоз ходо дүүргээгүй, Байгалай лесобаза, алкогольгүй умдануудай завод, Ивалгын леспромхоз оло дахин даалгабаряа таһалдуулаа.

Промышленна продукциин зарим зүйлнүүдые натуральна талаарнь абажа харахада, иимэ баримтануудаар тодорхойлогдоно:

1	2: 1973 оной түрүүшын хахад жэлдэ үйлэдбэрилэгдэһэниинь	3: 1973 оной түрүүшын хахад жэлэйхиие нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада (процентээр)
Хамтын хэрэглэлэй электростанцинуудта үйлэдбэрилэгдэһэн электрын хүсэн — млн.квт.ч.	564	118
Шулуу нүүрһэн — мянган тонно	732	109
100 квт-һаа дээшэ хүсэтэй переменнэ тоогон электродвигательнүүд — хэһэг	2090	106
Приборнууд, автоматизациин хэрэгсэлнүүд, тэрэнэй запасной частьнууд — 1000 түх.	4708	126

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи, 4-дэхи нюурнуудта).

Шиидхэхы, гурбадахи жэлэй түсэбые дүүргэхын түлөө

ТЭЖЭЭЛ БЭЛДЭЛГЭ— ЭГЭЭН ШУХАЛА ЗОРИЛГО

Түрэл Буряадайнгаа алтан 50 жэлэй алдарта ойе Хоринн аймагай ажалшад шэнэ амжалтаар, баяр баясхалантайгаар угтаhан байна. Юhэдэхи табан жэлэй шиидхэхы, гурбадахи жэлэй түрүүшын хахадай түсэбтэ даабаринууд, Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаhан социалис уялганууд алишье талаараа сүм дүүргэгдээ. Аймагай леспромхозууд ороной шэнэ барилганuудта 416,7 мянган кубометр модо эльгээбэ. Ниитын малай тоо толгой олошороо, хүдөө ажахын продуктнуудые гүрэндэ худалдаха хахад жэлэй түсэб үлүүлэгдээ.

«Георгиевский», Хоринн совхозуудай, Хандагайн леспромхозой, инкубаторна станциин болон бусад олон коллективүүд социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

Совхозуудай отделенинүүдэй дундаhаа Хоринн совхозой нэгэдэхи (эрхилэгшэнь Р. Б. Бариев, партийна эхин организациин секретарь В. Л. Борисов). Үдын совхозой нэгэдэхи (эрхилэгшэнь Б. Б. Цырендоржиев, парторганизациин секретарь Д. Н. Жамсаранов) отделенинүүд hайн амжалта туйлаhан байна.

Анаагай совхозой хонишод Н-С. Ж. Бадмаев, О. Т. Тагаров, Г. Д. Доржиева, З. Ш. Жамсаранова, И. Н. Папкин, Үдын совхозой — Б-Д. Ц. Гончиков, Х. Чимитдоржиева, Хоринн — К. М. Танганов, Ц. С. Жамбалова болон бусад байгша ондо 100 эхэ хонин бүриhөө зуу, зууhаашье дээшэ хурьга абаад түлжүүлжэ байна.

Үнеэн бүриhөө мянга гаран килограмм hү hаагаад байhан hаалишад А. Корнилова, А. Черноскулова, А. Садовская («Георгиевский» совхоз), К. Канзафарова, Х. Фархутдинова, Х. Ошорова, М. Банзаргашеева, Е. Банзаргашиева, В. Корнакова (Үдын совхоз), К. Авдеева, А. Аюшеева, В. Борисова (Дээдэ-Тайлсын совхоз), Д. Цыжипова, Ц. Дараева, А. Недарезова (Хоринн совхоз) болон бусадай оролдосотой ажал онсолон тэмдэглэлтэй.

Ажахын алишье hалбари абажа харабал, ажалай түрүүшүүл олон. Тэдэнэй тоодо тугалшад А. Дунаева, А. Уварова (Дээдэ-Тайлсын совхоз), П. Дамбиева, Г. Чимитдоржиева, Ц. Батуева (Үдын совхоз), трактористнууд Д. Нимаев, М. Солдатов (Хүрбын совхоз), П. Горшков, Б-Д. Бальжинимаев (Хоринн совхоз) гэгшэд оролсоно.

Республикынгаа ойн баярые ажалай шэнэ амжалтаар тэмдэглэбэшье, бидэнэр энээгээрээ hанаагаа амарха эрхэгүйбди.

Аймагай коммунистнуудай, бүхы ажалшадай, илангаяа совхозуудай ажалшадай, шэнэ шиидхэгдээгүй зорилгонууд олон. Тэдэнэй дундаа гол юумэнь юун болоноб гэбэл, ниитын малда тэжээл бэлэдхэлгэ мүнөөдэрэй гол зорилго болоод байна бшуу. Үбhэ хуряалга, сенаж, силос даралгые эмхи гуримтайгаар, hайн шанартайгаар үнгэргэлгэhөө совхозуудай, бүхы районой экономикын саашанхи хүгжэлтэ дулдыдаха байна бшуу.

Энэ жэлдэ бидэнэр 209,6 мянган центнер үбhэ, 92 мянган центнер ногоон hолоомо, 135 мянган центнер hолоомо хуряаха, 33,5 мянган тонно силос, 29 мянган центнер сенаж дараха, 125 тонно витаминтай ногоонои гурил, 350 тонно набшаhата тэжээл бэлэдхэхэ ёhотойбди.

Ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ, оролдолго гаргагдаха болоно. Энээние хараадаа абажа, ажахын хүтэлбэрилэгшэд, партийна организацинууд эмхидхэлэй болон ойлгуулламжын ехэ хүдэлмэри ябуулна. Тэжээл бэлэдхэлгэдэ бэлдэхэ тухай асуудал партиин райкомой, аймсоведэй гүйсэдкомой, совхозуудай партийна комитедүүдэй анхаралда ходо байгаа. Энэ асуудал партийна зарим организацинуудта коммунистнуудай суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэhэн байха.

Анаагай, «Георгиевский», Үдын болон бусад совхозуудай партийна комитедүүд, профсоюзай рабочкомууд ажахын хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэмжээнүүдые абаад, бэелүүлжэ байна. Мүрысөөнэй гурим зохёогдожо, үбhэ хуряалгада хабаадагшадта дуулгагданхай. Мүн тэдэнэр ажалай ямар түлөөhэ абахая, түсэб даабаритайгаа танилсанхай.

Июлиин 12-hоо аймагай совхозууд үбhэ хуряалгадаа орожо эхилбэ гээшэ. Мүнөө энэ ехэ ажал хаа хаанагүй түлэг дундаа ябажа байна.

КПСС-эй райком, аймгүйсэдком болбол аймагай центрэй эмхи зургаануудай, промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдые, партийна эхин организацинуудай секретарьнарые суглуулжа, үбhэ хуряалгын үедэ совхозуудта туhаламжа үзүүлхэ талаар тодорхой даабари үгэhэн байна. Жэшээлхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ «Бурводстрой» трестын ПМК-гай коллектив 150 центнер үбhэ бэлэдхэжэ үгэhэн байбал, мүнөө жэлдэ 300 центнер хүргэхэ даабари абаба. Иимэ дээшэлүүлэгдэhэн даабари коллектив бүхэндэ хүргэгдөө. Энэ hарын 14—15-най үдэрнүүдтэ түрүүшын воскресник үнгэргэгдэжэ, аймагай центрэй олон хүдэлмэрилэгшэд, мүн Улаан-Үдэhөө ерэhэн зон үбhэ хуряалгада эмхитэйгээр хабаадалсаа.

Саашадаашье иимэ воскресник, субботнигууд үнгэргэгдэжэ байха юм.

Дээдэ-Тайлсын совхозой Санномыскын, «Георгиевский» совхозой Амгалантын отделенинүүдэй хүдэлмэришэд ниитынгээ малда тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэрээ аймаг соогоо түрүүлэн эхилээд, эмхитэйгээр ябуулжа байна.

Түрүүшын үдэрнүүдтэ зарим ажахынуудта дутагдалнуудшье үзэгдэнэ. Тракторнууд дуталдана, машина техникэ эбдэрнэ, хүн зон үсөөдэнэ. Эдэ дутагдалнуудые дары усадхажа, ажахынуудта бодото туhаламжа үзүүлхэ зорилготойгоор КПСС-эй райкомой бюрогой, аймгүйсэдкомой гэшүүд, хүдөө ажахын управлениин мэргэжэлтэд совхозуудта гаранхай. Мүн бригада, звенонуудта ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, парткомой гэшүүд ходо ошожо, мүрысөө эмхидхэнэ, ойлгууламжын хүдэлмэри ябуулна.

Үбhэ хуряалга дээрэ ажаллажа байhан зониие культурно-ажаhуудалай, худалдаа наймаанай, медицинын талаар хүсэд хангаха гээшэ мүн лэ шухала болоно. Эдэ асуудалнууд партийна организацинуудай анхаралда ходо байха зэргэтэй.

«Тэжээл бэлэдхэлгые саг болзортонь үнгэргэхэ, малай үбэлжэлгэдэ колхоз, совхозуудые бэлдэхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй hаяхан абаhан тогтоол манай дайшалхы программа боложо үгэнэ.

Энэ тогтоолые бэелүүлэн, бидэнэр ниитынгээ малда хүсэд хүрэхэ тэжээл бэлэдхэжэ абаха арга боломжотойбди. Талаар, ондоо тээшээ ошожо, тэжээл бэлэдхэхэ гэжэ бодоhоной хэрэггүй. Мүнөө жэлэй сагай уларил таарамжатай байжа, ногооной ургаса яhала hайн. Имагтал бүхы хүсэ шадалаа, машина техникээ элсүүлжэ, ургаhан ногоогоо богонихон болзорто, hайн шанартайгаар хуряажа абахые оролдохо болонобди.

Өөhэдынгөө тэжээлээр малаа хангаха тушаа аймагай ажахынуудта ехэхэн оролдолго гаргагдаа, гаргагданашье гэжэ тэмдэглэлтэй. Олон жэлэй ногооной тарилгын талмай нилээд үргэдхэгдөө, hайжаруулагдаhан бэлшээри байгуулагдана, уhалууриин системэнүүд заhабарилагдажа, уhалагдадаг сабшалангай талмай нэмээ. Эдэ бүгэдэ дээрэ коммунистнуудай, бүхы ажалшадай эдэбхи үүсхэл нэмэхэ хэрэгтэй.

Ойн баярай хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй эршэ мүнөө үедэ бүри хүсэтэй боложо байна. Энэ мүрысөөе бүри үргэн дэлисэтэй болгожо, хүдөөгэй ажалшадай хүсэл оролдолгые тэжээл бэлэдхэлгэдэ хүсэдөөр элсүүлхэ гээшэ партийна организацинуудай, бүхы коммунистнуудай шухалын шухала зорилго мүнөө болонхой.

В. ЛОМОНОСОВ,
КПСС-эй Хоринн райкомой секретарь.

ЛЕКТОРНУУД ХҮДӨӨ ГАРАБА

КПСС-эй Центральна Комитедэй апрелиин (1973 оной) Пленумэй шиидхэбэринүүдые, партиин ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй ФРГ, США болон Францида айлшалжа, тэндэ гадаадынгаа политикые батадхан хүгжөөхэ талаар бүтээhэн гайхамшаг ехэ ажал ябуулгые согсолhон материалнуудые, тэрэшэлэн РСДРП-гэй II съездын 70 жэлэй ойдо зорюулагдажа, Москвада болоhон баярай суглаан дээрэ КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр М. А. Сусловай хэлэhэн «РСДРП-гэй II съезд, тэрэнэй бүхэдэлхэйн-түүхэтэ удха шанар» тухай элидхэлые хүдөө нютагуудай ажалшан зондо тайлбарилан ойлгуулха хүдэлмэри ябуулха зорилготойгоор КПСС-эй областной комитет 40 гаран лекторнүүдые аймаг бүхэндэ хубаарилан ябуулба.

Эдэ лекторнүүдэй олонхинь ниислэлэй институдуудай багшанар, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадай филиалай эрдэмтэд, партийна, совет болон комсомолой органуудай хүдэлмэрилэгшэд болоно. Тэдэнэй дунда эрдэмэй кандидадууд Н. Д. Шулунов, Т. М. Михайлов, П. С. Дырхеев, Б. М. Митупов, А. А. Паршков, К. Х. Халзанов болон бусад оролсоно.

Эдэ нүхэд хүдөө нютагуудай хүн зоной үмэнэ лекци уншахынгаа, элидхэл болон хөөрэлдөө хэхынгээ хажуугаар тэндэхи партийна организацинуудай ниитэ-политическэ хүдэлмэри олоной дунда эмхидхэн ябуулха хэрэгтэнь бодото туhаламжа үзүүлхэ даабаритай.

Манай корр.

ШИИДХЭХЫ ЖЭЛЭЙ ШЭНЭ АМЖАЛТА

Юhэдэхи табан жэлэй гурбадахинь шиидхэхы шэнжэ шанартай байха ёhотой гэhэн эрилтэ партимнай табяа. Энэ 1973 ондо бэелүүлэгдэхээр хараалагдаhан түсэб, уялганuудай дүүргэлтэhээ саашанхи үйлэ хэрэг, үнэхөөрөө, дулдыдаха байhаниинь элитэ ааб даа. Энэ ушар илангаяа манай предприятиин ажабайдалда сэхэ хабаатай. Яахадааб гэхэдэ, Онохойн модоной комбинат үнгэрhэн хоёр жэлэй туршада hанаhанда хүрэмөөр урдахи зорилгоёо хүсэндэнь хүргэжэ шадаа гэжэ хэлэхын аргагүй байгаа. Ажал ябуулгадамнай али олон дутагдалнууд үзэгдэhэн, зарим шухала даабаринууд дүүргэгдээшьегүй байха.

Ушар иимэhээ комбинадай коллективэй үмэнэ ехэ эрилтэ табигдаhан, тэрэниие бэелүүлхын тула ехэ оролдолго жэлэй эхинhээ захалан гаргагдаhан байха юм. Хэнэйшье мэдэhээр, Онохойн модоной комбинат хадаа «Забайкаллес» комбинадай эгээн томо, гол hуури эзэлдэг предприяти мүн. Тиимэhээ тэрэнэй хэхэ юумэниинь нилээд ехэ.

Энээниие нэгэ баримтаар гэршэлээе. 1937 ондо жэлэй туршада Үдэ голоор урдахуулагдажа асарагдаhан 80—100 мянган кубометр модо hабаhаа гаргажа, вагондо ашажа ябуулдаг байгаа. Ойрдоол 300 шахуу хүн эндэ ажалладаг hэн. Харин мүнөө жэл соо 210 мянган кубометр хюрөөдэhэн модо, 195 мянган дүрбэлжэн метр гэрэй хэрэгсэл, 16 мянган кубометр модоор хэгдэhэн хайрсагуудые, 410 мянган хэhэг шпал үйлэдбэрилнэ. Ута зандань асарагдаhан 600 мянган кубометр модо элдэб хэмжүүртэйгээр тайран ябтална, зомгооhо-хибэдэhээр хэгдэhэн хабтагайн хэмжээн 21 мянган кубометртэ хүрэнэ. Эдэ болон бусад бүхы хэhэн юумэнүүдые мүнгэн дээрэ согсолон сэгнэбэл, 14 миллион шахуу түхэригэй болохо жэшээтэй. Тиихэдэ табан жэлэй эсэстэ бүхы үйлэдбэрилэгдэhэн продукциин хэмжээн 17,2 миллион түхэригэй болохо ёhотой юм.

Энэ хэмжээндэ хүрэхын түлөө коллективэй хүдэлмэрилэгшэдэй эрмэлзэл зорюулагданхай. Комбинадай дирекци, партийна, профсоюзай ба комсомолой организацинууд али бүхы хэмжээнүүдые хараална. Тэдэнээ гүйсэд дүүрэн бэелүүлхын түлөө горитой оролдолго гаргагдана. Ажалай бүтээсэ эли бодо hайжараа, үйлэдбэриин байдал урагшатай, дабшасатай боложо байна.

Энэ ушарые гурбадахи жэлэй түрүүшын зургаа hарын ажалай дүнгүүд эли тодоор харуулна гээшэ. «Арадай ажахын 1973 оной түсэбые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө промышленностиин, барилгын, транспортын хүдэлмэрилэгшэдэй бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоолдо харюу болгон, мүн түрэл республикынгаа байгуулагдаhаар 50 жэлэй ойе нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө дэлгэрhэн ехэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоhон манай комбинадай ажалша коллектив үнгэрhэн хахад жэлэй туршада нилээд эршэтэйгээр, тон харюусалгатайгаар хүдэлөө. Тингэhэнэй ашаар яhала hайн амжалташье туйлаа. Тингэжэ ажалай вахтада жагсаhан манай предприятиин коллективэй хүдэлмэрилэгшэд үйлэдбэрилэгдэhэн продукцияа саашань дамжуулан худалдаха түсэб 101 процент, зомгооhо-хибэдэhээр хэгдэhэн хабтагай гаргалгаяа 103 процент, модо хюрөөдэхэ түсэб 105 процент дүүргэhэн тухайгаа, мүн гэрэй модон хэрэгсэл үйлэдбэрилгын, модо монсогор зандань ашаалан ябуулха түсэб бэелүүлhэн тухайгаа элидхэhэн байна. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 100,4 процент болоо. Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, энэнь 114,9 процент болоhон зэргэтэй.

Энэмнай шиидхэхы жэлэй шэнэ амжалта гэжэ бидэ тоолонобди. Энэ амжалта эмхидхэлэй-техническэ, хүмүүжүүлгын ехэ хүдэлмэриин, ажалшадай эдэбхиин, габшагай ажалай үрэ дүн болоно. Хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхи үүсхэл хэзээ хэзээнэйхиhээ үлэмжэ бадаранги. Түрэл республикынгаа алтан ойн хүндэлэлдэ зорюулан абаhан социалис уялгануудые июниин 12-то дүүргэhэн тухайгаа үйлэдбэриин нэгэдэхи участогай коллектив түрүүлэн, комбинадай дирекцидэ, парткомдо, рабочкомдо болон ВЛКСМ-эй комитедтэ мэдээсээ hэн. Удаань зомгооhо-хибэдэhээр хабтагай үйлэдбэрилдэг цехэйхид июниин 17-до — нютагай Соведүүдэй hунгалтын болоhон үдэр — уялгаяа дүүргээ.

Манай комбинат хамтадаа 82 участок, цех, халаан, бригадаhаа нэгэдэн бүридэдэг гээшэ. Энэ ехэ hайндэртэй дашарамдуулан, эдэ коллективүүдэй 25-дань «Коммунис ажалай коллектив», 11 коллективтэ «Ажалай эрхим журамтай бригада» гэhэн нэрэ зэргэ олгогдоо. Гадна 10 бригада «Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ» гэhэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө hэн. Эдэ коллективүүдэй дунда август, сентябрь hарын түсэбые дүүргэжэ байгшад олон.

Хахад жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэhэн коллективүүдэй зариманиие эндэ дурдая. Л. Ф. Баклановагай хүтэлбэрилдэг мастерска участогай хүдэлмэришэд хахад жэлэй түсэбhөө гадуур 10,5 мянган кубометр модо вагондо тээжэ ябуулаа hэн. Мастернууд Л. Д. Бержакова, И. А. Смолина, Е. У. Залуцкая, Т. П. Вставская гэгшэдэй халаанууд модо тайран хюрөөдэхэ социалис уялгаяа тус тустаа 2—3 мянган кубометрээр үлүүлhэн байха юм. Иимэ түрүүшүүлые нэрлэхэ болоо hаа, үшөө нилээд олон ааб даа.

Коллективэй ажалшадай үшөө нэгэ үүсхэлтэ хэрэг тушаа хэлэнгүй гаража болохоор бэшэ гэжэ hананаб. Юуб гэхэдэ, комбинадай урлан нарижуулагшад Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойн хүндэлэлдэ зорюулан, энэ жэлэй түрүүшын хахадай туршада урлан нарижуулгын 50 дурадхал оруулжа, үйлэдбэридөө 30 мянган түхэригэй алмалта хэхэбди гэhэн социалис уялгатай hэн. Теэд, үнэндөө, оюун бэлигтэмнай урлан нарижуулгын 77 дурадхал оруулба. Бүгэдэндөө үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Тэдэнэй экономическа ашаүрэнь аяар 66 мянган түхэригэй арьбалалта, алмалта хэхэ тэнтэй байшоо. Энээниие hайн дүн гэжэ хэлэхэ уялгатайбди.

Олон үндэhэ яhатанай түлөөлэгшэд болохо хоёр мянган хүдэлмэрилэгшэдhөө бүридэн нэгэдэhэн ажалша коллектив үнэн бэеэ харуулан, урдаа табигдаhан зорилгонуудаа заатагүй дүүргэхын түлөө хамаг хүсэ шадалаа, оюун бодол[...] харуулжа байhыень, сааша[...] даа бүри ехэ амжалта туйла[...] шадабаритай байhыень дээр[...] дурдагдаhан тоо баримтанууд[...] жэшээнүүд гэршэлжэ үгэнэ.

Зүгөөр энэ амжалта зүн д[...]гээн, ябууд өөрөө хүрэж[...] ерээ бэшэ. Эндэ комбинада[...] дирекциин, партийна, проф[...]союзай болон комсомолой ор[...]ганизацинуудай эмхидхэлы[...], хүтэлбэрилхы, хүмүүжүүлхы[...] ехэ хүдэлмэриин үрэ дүн эл[...] тодо харагдана. 14 эхин орга[...]низацинуудта хубааран хүдэл[...]жэ байhан 220 коммунистнуу[...]дай диилэнхи олониинь ажа[...] дээрээ, ниитын ажабайдалд[...] үльгэр жэшээ харуулан хүдэл[...]жэ, шадамар бэрхээр үйлэдбэ[...]ри болон бүхы коллективы[...] хүтэлбэрилнэ. Эгээл гол шуха[...]лань хадаа ажалшадай дунд[...] зүбөөр эмхидхэгдэhэн социа[...]лис мүрысөөнэй аша туhа[...] нүлөөлхы ехэ үүргэнь болоно[...].

Шиидхэхы жэлдэ коллекти[...]вэй туйлаhан түрүүшын ам[...]жалта имагтал социалис мү[...]рысөөнэй ажалшадай дунда үр[...]гэнөөр, далайса ехэтэйгээ[...] дэлгэрhэнэй бодото үрэ дү[...] болоно бшуу. Тиимэhээ түбхы[...] түрүүндэ комбинадай партко[...] хадаа профсоюзай, комсомоло[...] эмхинүүдтэй нэгэн хамта со[...]циалис мүрысөөнэй эмхидх[...]лые саашадань бүри нарижу[...]лан hайжаруулха зорилгото[...]. Энэмнай уялгата хэрэг. Энэ[...] асуудалда анхаралаа онсо т[...]бихыень предприятиин дирек[...]циhээ, партийна эхин орга[...]низацинуудhаа эрилтэ таби[...]дана гээшэ.

Хахад жэлэй дүн гаргаад[...] hайншье, дутагдалтайшье[...] талыень шэнжэлээд байхада[...], юhэдэхи табан жэлэй шиидх[...]хы удха шанартай гурбад[...]гаар жэлдэ бэелүүлхээр х[...]раалагдаhан түсэб, абаhа[...] уялгануудаа дүүргэхын түлө[...] бүхы хүсэ шадалаа зорюу[...]хабди гэжэ үгэеэ үгэhэн б[...]лэйбди. Мүнөө шанга тэмсэ[...] үргэлжэлжэ байна.

Ц. ЦЫБАНОВ,
Онохойн модоной комбинадай парткомой секретариин орлогшо,
Загарайн аймаг.

ТАБАН ЖЭЛЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

БАУНТЫН СУУТА МАЛШАН

Ехэ Амалат голой захада Бомбондо гэжэ тайгын соорхойдо үнеэд болгодохо 120 эмэ хашараг бэлшээн таргалуулагдажа байна. Эдэ малые «Путь к коммунизму» колхозой эрхим малшан Борис Павлович Наливаев харуулжална. Мүнөө тэрэ табадахи жэлээ хоолой бэлшээридэ үхэрнүүдые бэлшээн таргалуулжа ябана.

Эвенкын орошодой, ангуушадай угай хүбүүн Борис Павлович энэ хүдэлмэридөө яhала мэргэжэнхэй. Жэл бүри тэрэ харууhалдаг малаа hайса түлжөөжэ, таргалуулжа, тус бүринэнь сүүдхэдэ килограммаар нэмээжэ бусаадаг заншалтай.

Мал бэлшээн таргалуулгаар аймагай чемпион, аймагай эрхим малшан алдартай Б. П. Наливаев энэ жэлдэ аймагай Соведэй депутадаар hунгагдаа. Мүнөө жэлдэ энэ малшан хашараг бүхэнөө зуун үдэртэ зуун килограммаар нэмээхэ зорилготой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Баунтын аймагай суута малшан Б. П. НАЛИВАЕВ.

О. БЕРЕЗКОВ,
Авторай фото.

ЭГЭШЫН БАЯР

Ахалагша хонишон Санжидма Елтоновна Бадмаева ажалайнгаа хэрэгээр колхозой контородо оробо. Коридор соо түрүүлэгшэтэй уулзашаба. Владимир Аймпилович Будаев Санжидмае хараhаар лэ мэндэшэлэлсэжэ:

— Һайн хүн hанаагаар гэдэг. Танаар уулзажа хөөрэлдэхэ гэжэ бодомжолhоор ябатарни, орожо ерэбэ ха юмта. Зай, манай иишэ ерэhэнhээ таhагтамни ороод гарыт даа. Тантай хөөрэлдэхэ нэгэ хэрэг гараад байна, — гэжэ хэлэн, эгээл захын таhагай үүдэ нээжэ оробо.

«Байза, ямар тиимэ яаралтай хэрэг гараhан байба хаб. Хони, хурьгадни гарза хоролтодо ороогүй бараг hэмнай» гэжэ Санжидма толгойдоо шэбшэhээр, түрүүлэгшын таhагта орожо, эгээл захын стул дээрэ hуушаба. Владимир Аймпилович дулаахахаар энеэбхилэн:

— Санжидма Елтоновна, наашаа дүтэ hуугты. Намhаа гайхаха юумэн юун байба гээшэб, — гэжэ столдо дүтэ hуухыень уриба. Тиигээд нооhо хайшалха халуун хайн сагай дүтэ орожо ерэhэн тухай, ахалагша хонишон Санжидма Бадмаевагай зуhаланда нооhо хайшалха пункт нээхэ гэжэ колхозой правлениин гаргаhан шиидхэбэри тухай хөөрэжэ ороо бэлэй. Санжидма Елтоновна Бадмаева түрүүлэгшын үгэ бүхэниие ухаандаа хадуун абаха гэhэн хэбэртэй ехэл анхаралтайгаар шагнаад hууна. Түрүүлэгшэ үгээ дүүргэбэ. Нэгэ хэды сагай туршада таhаг соо абяа шэмээн гарабагүй.

— Манай зуhаланда хониной нооhо хайшалха гэжэ шиидэhэниинетнай ойройдооршье ойлгоногүйб. Уhа саhанhаа холо ха юм. Олон хүн зон суглараха. Хэды ехэ уhан хэрэгтэй болохо гээшэб? — гэжэ Санжидма хэлэн, түрүүлэгшэ тээшэ сэхэ хараад hууба.

— Танай зуhаланда зайн гал оруулагданхай. Гэр байрануудынь шэнээр баригдаhан. Уhа машинаар зөөхэбди, — гэжэ Владимир Аймпилович хонишониие найдуулба.

Уданшьегүй барилгашад, механизаторнууд олоороо иишэ ерэжэ, хони хааха хашаа, хайшалагдаhан нооhо хадагалха склад барижа, 60 электро-хайша тодхобо. Энэ пунктда 12 мянган хонин, 4.500 хурьгад хайшалагдаха юм. Тингэhээршье hургуулиин үхибүүд нооhо хайшалха шэнэ пунктда ерэжэ, хүлгөөтэй, шууяатай боложо, ямар нэгэ найр нааданай боложо байhан шэнгеэр Санжидмада hанагдаа hэн. Ахалагша хонишон нооhо хайшалхаар ерэhэн үхибүүдтэ эдеэ хоол бэлдэхээр шиидэhэн юм.

— Хөөрхынүүд. Үхибүүд лэ ябана ха юм. Сай даруухыень, шүлыень шанажа үгөөгүй hааш, баарhадшни, үлөөршье хүдэлхэдөө болохо бшуу, — гэжэ түрүүлэгшын ерэхэдэ хэлэжэ hуугаа hэн.

Санжидмагай ойройдоол арбан гурбадахи наhаяа гэшхээд ябахада, немец фашистнар Эхэ орондомнай добтолон орожо, тэрэнэй хоёр абганарынь фронт мордоо бэлэй. Дайнай хүндэ жэлнүүдтэ эхэ, эсэгэнь үбшэлжэ, наhа бараа hэн. Олон дүүнэртэйгөө үншэрhэн балшар заахан басагые нютагайнь зон орхингүй харалсажа, ажабайдалайнгаа зүб харгы олохо хэрэгтэнь туhалhан юм. Тэрэ эдир залуу наhанhаа түрэл колхоздоо туhалалсажа, хони, хурьгадые адуулалсадаг байhан. Хони хурьгадые үсхэжэ, колхозойнгоо экономико хүгжөөлсэхэ гээшэ ехэ удха шанартай хэрэг гэжэ эдир залуу ябаhан Санжидма hайн ойлгоо бэлэй. Тэрэнэй дүү басагад Дулма, Хүбүүлэй, Лиза гэгшэд эгэшэеэ дахан, мүн лэ хони, хурьга адуулагша бэлэй.

Санжидма Елтоновна Бадмаева гушаад шахуу жэл хонишоноор ажаллажа ябана ха юм. Һүүлэй хэдэн жэл соо ахалагша хонишоноор хүдэлнэ. Тэрэнэй дүүнэр Хүбүүлэй Лиза хоёр мүн лэ ахалагша хонишодоор хүдэлнэ. Хүбүүлэй Елтоновна Базарова дүүнь наймадахи табан жэл соо хони хурьгадые hайнаар адуулжа ябаhанайнгаа түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа бэлэй. Харин Лиза дүүнь жэлhээ жэл бүри 100 эхэ хонин бүриhөө 93—95 хурьга абажа, хороолтогүйгөөр түлжүүлжэ, аймаг соогоо суурхажа ябадаг.

Ахалагша хонишон Санжидма Бадмаевагай отарынхид байгша он соо 100 эхэ хониhоо 90 хурьга абажа, гээлтэ хороолтогүйгөөр түлжүүлхэ, хонин бүриhөө 3,100 грамм нооhо хайшалха, хурьгадай шэгнүүрые тушаалгын үедэ 24 килограммда хүргэхэ гэhэн социалис уялга абаа бэлэй. Энэ хабартаа 100 эхэ хонин бүриhөө 93 хурьга абажа уялгаяа үлүүлээ.

— Хониднай хүшэ тамираар бараг үбэлөө дабаа. Нооhо хайшалха даабаряа үлүүлхэ бэээбди, — гэжэ Санжидма колхозой хүтэл[...]рилэгшэдтэ, дүү басагад[...] хэлэжэ байдаг.

— Эгэшэ бидэ хоёр мү[...]сөөндэ тэмсэжэ ябана[...]. Бишье 100 эхэ хонин бү[...]hөө 93 хурьга абаба ха [...]биб. Нэгэшье хурьган гар[...]лаагүй. Нооhо тушааха [...]баряа үлүүлхэл байхаб, [...] гэжэ Лиза дүүнь hаяшаг[...]лэжэ байгаа hэн. Дүү бас[...]найнгаа иимэ найдуулан[...] хэлэжэ hуухадань, Санжид[...] дотороо баясан байгаа бэл[...]. Хүбүүлэй дүүнь мүн лэ [...] эхэ хонин бүриhөө 92 хур[...] абажа, муу бэшэ дүн хар[...]hан байна.

— Яhала гэмгүй хони[...] адуулжа гараабди. Гэбэ[...] 100 эхэ хониhоо 100 хү[...]га абаагүймнай үшөөл [...] байна даа, — гэжэ Санж[...]магай дүүнэртээ хэлэхэд[...].

— Ерэхэ жэл 100-най [...]лэ дабаха байхабди. Заал[...] дабахабди, — гэжэ тэд[...] харюусадаг.

— Эгэшэ дүүнэр Санж[...]ма Бадмаева, Елизавета С[...]дакова, Хүбүүлэй Базар[...] гэгшэд хони хурьгадаа тоб[...] тарганаар адуулжа, Хур[...]хаанай аймагай Ленинэй [...]рэмжэтэ колхоз соо үнинhө[...] хойшо суурхажа байдаг. Э[...]нэй нэрэ соло колхозой пра[...]лениин Хүндэлэлэй дэв[...] соо бэшэгдэнхэй. Олон т[...] Хүндэлэлэй грамотануу[...]шэ дүүнэрэй эрхим тү[...] ажалые гэршэлдэг. Эдэ[...] хэдэн удаа Москва[...] ВДНХ-да ошожо ерэhэн [...]. Эгэшэ дүүнэр дундаа мүр[...]сэн хүдэлжэ байhаар. Юhэ[...]хи табан жэл соо 100 эхэ [...]нин бүриhөө 100 хурьга а[...]даг болохо гэhэн зорилго[...]даа табяад хүдэлнэ.

— Манай колхозой хо[...]шод нооhо хайшалха энэ [...]лэйнгээ даабари үлүү[...] дүүргэхэ бэзэ. Түрүү[...] отаранuудай хонидые х[...]шалхада, дунда зэргээр 3.1[...]-3.200 грамм нооhон аб[...]ба. Энэ яhала бараг дүн [...]шэ, — гэжэ Санжидма [...]тоновна хөөрэнэ.

К. ЖАМЬЯНОВ,
манай корр.

Зураг дээрэ: С. Е. БА[...]МАЕВА.

АВГУСТЫН ТҮСЭБӨӨР...

Манай «Забайкаллес» комбинадай предприятинуудай коллективүүд байгша оной эхинhээ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ байна. Олохон коллективүүднай абаhан уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлдэг болоо. Байгалай, Худанай, Хурамхаанай, Баргажанай леспромхозуудай хүдэлмэришэд модо бэлэдхэхэ hара бүриингөө даабари амжалтатайгаар дүүргэжэ, комбинат соогоо суурхана.

Баргажанай леспромхозой хүдэлмэришэд нёдондо жэл эршэмтэйгээр хүдэлжэ, бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эрхимлээ бэлэй. Юhэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлдэ бүри эдэбхитэйгээр ажаллажа, hайн шанартай модо ехээр бэлэдхэхэ гэhэн зорилго урдаа табинхай.

Модо бэлэдхэхэ халаан бүриин даабари үлүүлэн дүүргэхын тула оньhон техникээ бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха, хүдэлмэриин сагые хүсэдөөр хэрэглэжэ шадаха хэрэгтэй. Энэ талаар Баргажанай леспромхозой хүдэлмэришэд ехэхэн юумэ хэhэн байна. Хүдэлмэриин үедэ трактор, машинанууд эбдэржэ, миин байха саг үзэгдэхээ болиhон шахуу.

И. А. Кожевин, В. И. Тормозов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг бага комплексно бригадануудай коллективүүд hарадаа 2000 кубометрhээ дээшэ модо бэлэдхэдэг болоhоор үнинэй. Иннокентий Антипович Кожевинэй бригада үнгэрhэн жэлэй дүнгөөр Баргажанай аймагай чемпионой нэрэ зэргэдэ хүртэhэн юм. Энэ түрүү бригадын коллектив «чемпион» гэhэн үндэр нэрэ зэргээ байгша он соошье алдахагүй гэжэ эрмэлзэнэ. Халаан соогоо 70 кубометр модо бэлэдхэхэ даабаряа 80—90 кубометртэ хүргэжэ, олоной магтаалда хүртэжэл байhаар.

Ажалай Улаан Тугай орденой кавалер Георгий Семенович Яричинай даадаг бригадын хүдэлмэришэд модо бэлэдхэхэ үдэр бүриингөө даабари 15—20 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ, түрүү ажалай үльгэр жэшээ харуулжа ябаhаар. Бии байгаа арга боломжонуудаа сүм хэрэглэжэ шадана. Булта хүдэлмэришэдэй оролдожо хүдэлhэнэй ашаар Баргажанай леспромхозой коллектив hара бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэнэ. Эдэнэр байгша оной долоо hара соо 230 мянган кубометр модо бэлэдхэхэ даабаряа болзорhоонь урид — июлиин 15-да амжалтатайгаар дүүргэбэ. Һарын дүүрэтэр үшөө 20 мянган кубометр модо бэлэдхэхээр шэнэ уялга абаа. Энэ модоор хоёр бүлэ айлай ороходо 250 гэр барижа болохоор юм.

Баргажанай леспромхозой коллектив «Забайкаллес» комбинадай, профсоюзай обкомой дамжуулгын Улаан туг гурбадахи hараяа алдангүй абажа ябана. Тус леспромхозой коллектив республикын Хүндэлэлэй Самбарта гаргагданхай. Энэ түрүү коллектив саашадаа бүри эдэбхитэйгээр ажаллажа, юhэдэхи табан жэлэй гурбадахи, шиидхэхы жэлэй даабари болзорhоонь урид дүүргэжэ, «Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илагша» гэhэн тэмдэгтэ хүртэхын тула тэмсэжэ байна.

Мүнөө тус леспромхозой 200-аад хүдэлмэришэд сентябрь hарын түсэбөөр хүдэлнэ. Энэ бүгэдые хараад үзэхэдэ, Баргажанай леспромхозой коллективэй хэлэhэндээ хүрэхэнь найдамтай.

Н. ТЮРНЕВ,
модошодой профсоюзай обкомой хүдэлмэрилэгшэ.

БУРЯАДАЙ АССР-эй СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕНИИН МЭДЭЭСЭЛ

(Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

ШИИДХЭХЫ, ГУРБАДАХИ ЖЭЛЭЙ АЛХАМУУД

Буряадай АССР-эй арадай ажахые хүгжөөлгөөр гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын 1973 оной түрүүшын хахад жэлэй дүнгүүд

1	2	3
Автомобильна кранууд — хэhэг	224	106
Барилгын модо зөөлгэ (колхозуудай бэлэдхэhэн модо тоолонгүйгөөр) — 1000 куб.м	1963,9	99
Хюрөөдэмэл модон (колхозуудай үйлэдбэрилhэниие тоолонгүйгөөр) — 1000 куб.м	571	99
Хабсаргамал түмэр-бетон зүйлнүүд — 1000 куб.м	81,3	106
Барилгын хирпиисэ — млн. хэhэг	62,9	106
Асбестоцементнэ зүйлнүүд — млн. условно плиткэнүүд	103,9	106
Сонхын шэл—млн. кв.м. натуральна тоогоороо	6,9	88
Ноohон бүд—1000 кв.м.	1123	102
Угааhан ноohон — 1000 тонно	9,4	112
Дотор трикотаж хубсаhан — 1000 хэhэг	1242	105
Гадар трикотаж хубсаhан — 1000 хэhэг	667	100,6
Оёhон хубсаhанууд гүйсэд сэнгээрээ (1967 оной июлиин 1-дэ предприятинуудта тогтоогдоhон оптово сэнгээр) —млн. түх.	14,4	113
hэеы гутал — 1000 паар	131,1	99,4
Гүрэнэй нөөсэнүүдhээ үйлэдбэрилэгдэhэн мяхан (1-дэхи категориин субпродуктнуудые оруулан) — 1000 тонно	8,9	107
Колбасагай зүйлнүүд — 1000 тонно	6,1	107
Товарна эдеэ хоолой загаhанай продукци — тонно	2489	126
Малай тоhон — тонно	1651	115
Түүхэй hүнэй продукциие hүн дээрэ оруулхада — 1000 тонноор	26,4	98
Хилээмэн ба хилээмэнэй зүйлнүүд — 1000 тонно	32,2	102
Макаронои зүйлнүүд—тонно	2770	140
Кондитерска зүйлнүүд — тонно	6553	144
Хубсаhа угаадаг машинанууд — 1000 хэhэг	60,9	71
Мебель — 1000 түхэриг	5126	106
Соёл культурын, ажаhуудалай ба ажахын хэрэглэлэй эд бараанууд — 1000 түхэриг	13474	95

1973 оной түрүүшын хахад жэлдэ түсэбhөө гадуур переменнэ тогой 40 электродвигатель, 863 мянган условно плиткэ, шифер, 53 мянган дүрбэлжэн метр сонхын шэл, 15 мянган дүрбэлжэн метр ноohон бүд, 213 тонно угааhан ноohон, 489 мянган түхэригэй оёhон хубсаhан, 104 тонно товарна эдеэ хоолой загаhанай продукци түсэбhөө гадуур үйлэдбэрилэгдөө.

Гэхэтэй хамта, барилгын модо болон түлеэ бэлэдхэхэ, хюрөөдэмэл барилгын модоной материалнуудые үйлэдбэрилхэ, гадар трикотаж хубсаhа оёхо, мебель бүтээхэ түсэбүүд дүүргэгдөөгүй.

Республика доторнай арад зоной хэрэглэлэй эд бараануудые үйлэдбэрилгэ нёдондонойхиhоо 11 процентээр, дотор трикотаж хубсаhа оёлго 56 мянган хэhэгээр, 1,6 миллион түхэригэй оёгдоhон хубсаhануудые, 552 тонно мяхан, 378 тонно колбасагай зүйлнүүд, 506 тонно товарна эдеэ хоолой загаhанай продукци, 220 тонно малай тоhон, 805 тонно макароной зүйлнүүд, 2000 тонно кондитерска зүйлнүүд үлүү ехээр үйлэдбэрилэгдөө.

Промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдэй 1973 ондо абаhан социалис уялгануудай дүүргэлтэ байгша оной түрүүшын хахадта иимэ тоо баримтануудаар тодорхойлогдоно:

	Түсэбhөө гадуур 1973 ондо социалис уялгануудаар хараалагдаhаниинь	1973 оной түрүүшын хахад жэлдэ түсэбhөө гадуур дүүргэгдэhэниинь	1973 оной соц. уялгануудтай сасуулхада (проц.)	1973 оной түрүүшын хахадта түсэбhөө дутуу үгтэhэниинь
Продукциие худалдалга — млн. түх.	15	14,8	99	
Машина бүтээлгын ба металл болбосоруулгын продукциие үйлэдбэрилгэ — млн. түх.	2,5	16,1	6,4 дахин	
Натуральна талаарнь продукциие үйлэдбэрилгэ:				
приборнууд, автоматизациин хэрэгсэлнүүд ба запасной частьнууд—мянган түх.	70	—	—	
Шудхамал түмэр — тонно	500	947	1,9 дахин	
100 квт. дээшэ хүсэтэй переменнэ тогой электродвигательнүүд — хэhэг	50	40	80	
Трактораи прицепүүд—хэhэг	50	624	12,5 дахин	
Шулуу нүүрhэн — мянган тонно	30	40	133	
Цемент—мянган тонно	3	1,9	63	
Шифер — условно плиткэнүүдээр — млн. хэhэг	1	0,8	80	
Сонхын шэл — мянган кв. м	50	53	106	
БАРИЛГЫН МОДО ЗӨӨЛГЭ — мянган куб. метр	50	—	—	83,4
Ноohон бүд — мянган метр	10	11	110	—
Мебель — мянган түх.	30	—	—	297
Колбасагай зүйлнүүд — тонно	100	45	45	—
Консервэнүүд—мянган условно баанханууд	350	407	116,3	—
Товарна эдеэ хоолой загаhанай продукци — тонно	110	104	95	—
Соёл культурын, ажаhуудалай болон ажахын хэрэглэлэй эд бараанууд—мянган түх.	2886	13474	48	—

Республикын болон Улаан-Үдэ городой промышленностяар ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ түсэб 102 процент дүүргэгдөө. Нёдондо жэлэйхитэй сасуулхада, ажалай бүтээсэ юрэнхыдөө республика доторнай 6, Улаан-Үдэ городто — 7 процентээр дээшэлээ. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлhэнэй ашаар промышленна продукциин ургалтын 67 процентнь туйлагдаа, 1973 ондо социалис уялгануудаар хараалагдаhанhаа 13 пунктаар доошоо ороо.

Ажалай бүтээсээр хахад жэлэйнгээ түсэбые 52 промышленна предприяти гэхэ гү, али бүхы предприятинуудай 26 процентнь дүүргээгүй. Тэдэнэй тоодо «Забайкаллес» комбинат, Элхиин автозаhабарилгын завод, түлишын промышленностиин управлени оролсоно.

Юрэнхыдөө республика доторнай ажалай бүтээсые дээшэлүүлгын ургалта 1973 оной январь, май hарануудта дунда зэргын салин хүлhэнэй ургалтаhаа 3,3 пункт дээгүүр туйлагдаа.

Гэхэтэй хамта, 64 промышленна предприятинуудта гэхэ гү, али бүхы предприятинуудай 32 процентдэнь салин хүлhэнэй дунда зэргын ургалтые ажалай бүтээсын ургалтаhаа ахюулжархиhан байна.

1973 оной январь—май hарануудта товарна продукциин өөрын үнэ сэнгые доошолуулха даалгабари дүүргэгдөө. Түсэбhөө гадуур 3 миллион түхэригэй алмалта хэгдээ.

Шухала научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэринүүдые эрхилхэ, промышленностьда эрдэм наукын ба техникын туйлалтануудые нэбтэрүүлхэ талаар 1973 оной түрүүшын хахад жэлэй туршада 54 ондоо хэмжээ ябуулганууд хараалагдаhан аад, тэрэнэйнь 32-нь бэелүүлэгдээ, 12-нь дутуу дүүргэгдөө. 10 хэмжээ ябуулгануудынь огто бэелүүлэгдөөгүй.

Эрдэм наукын болон техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар даалгагдаhан түсэбүүдээ дүүргээ, үлүүлэн дүүргээ гэбэл: «Электромашина» завод — порошково металлургиин онол аргаар бүтээгдэhэн детальнуудые машина, прибор болон бусад зүйлнүүдтэ хэрэглэхэ талаар; «Теплоприбор» завод — пластическа массануудые машина болон приборнуудта хэрэглэхэ талаар; түлишын промышленностиин управлени — түсэблэhэн бүхы дүрбэн хэмжээ ябуулгануудаараа; ой модоной ажахын министерствэ — отолhон модо таллуулгада оньhон техникэ хэрэглэхэ талаар.

Зарим предприятинууд болон управленинүүд эрдэм наукын болон техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ даалгабаринуудаа дутуу дүүргээ. Гэбэл, «Забайкаллес» комбинат хараалhан дүрбэн хэмжээ ябуулгануудайнгаа хоёрыень дүүргээ. Тиихэдэ модо гэшүүhэнhээнь оньhон аргаар сэбэрлэхэ хэмжээе 67 процент бэелүүлээ, хюрөөдэмэл модо нэгэ зулаар пакет болгон ашаалдаг болохо гэhэн хэмжээ ябуулгаа оройдонь дүүргээгүй. Хилээмэнэй продуктнуудай Буряадай республиканска управлени—16 хэмжээ ябуулгануудайнгаа 4-ень бэелүүлээ, 6 хэмжээ ябуулгануудынь огто дүүргэгдээгүй, жэшээлхэдэ, гурил хадагалха, ашаалха хүдэлмэринүүдые үргэлжэдэнь оньhожоруулха, хүрпээ бага бага амhартануудта эюулхэ хүдэлмэриие автомат оньhоор хэхэ, хүдэлмэришэдэй ажалладаг газартань типовой проектнүүдые, ажалай түрүү онол аргануудые нэбтэрүүлхэ талаар юуншье хэгдээгүй. Нютагай промышленностиин министерствэ хараалhан 4 хэмжээ ябуулгануудhаа нэгыень — бүтээсэ ехэтэй шэнэ түхеэрэлгэ нэбтэрүүлгэ (33 процент) туйлаа. Мяханай промышленностиин Буряадай үйлэдбэриин нэгэдэл хараалhан гурбан хэмжээ ябуулгаhаа туш мяха эмдэхэ, шулаха хэрэгтэ ашаг ехэтэй схемэ хэрэглэхэ гэhэн даалгабаряа дүүргээгүй. Эдеэ хоолой министерствэ — хилээмэнэй заводуудта гурил хадагалха, зөөхэ, амhарталангүйгөөр тушаан абаха хүдэлмэринүүдые үргэлжэдэнь оньhожоруулха гэhэн хэмжээ ябуулгаа бэелүүлээгүй.

II. ХҮДӨӨ АЖАХЫ

Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд сагай уларилай таарамжагүй байдалда (хуурай, хүйтэн хабар) тарилгын хүдэлмэринүүдые эмхитэйгээр, амжалтатай hайнаар үнгэргөө.

Колхоз, совхозууд болон хүдөө ажахын бусад үйлэдбэриин предприятинууд хабарай тарилгын түсэбые юрэнхы дээрэнь 100,8 процент дүүргээ, харин обёос болон тэжээлэй корнеплодуудые тариха даалгабаряа дутуушаг бэелүүлээ.

Байгша оной түрүүшын хахадта колхоз, совхозууд 35 мянган гектар шэнэ газар хахалаа. Тиин нёдондонойхитой сасуулхада, хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай таригдаhан талмай 38 мянган гектараар (5 процентээр) үргэдхэгдөө, тарилгын талмай дүн хамтадаа 847 мянган гектарта хүргэгдөө, тэрэ тоодо:

	Мянган гектар	процентээр: 1972 онойхитой жэшээдэ	процентээр: 1973 ондо таригдаhан бүхы ургамалнуудай талмайтай сасуулхада
Ороohото болон ороohото-бобово ургамалнууд тэрэнhээ:	582,6	105	68,8
Шэниисэ	351,1	105	41,5
Обёос	147,4	95	17,4
Ешмээн	50,6	163	6,0
Горох	20,8	120	2,5
Хартаабха	24,0	102	2,8
Овощ	2,7	104	0,3
Тэжээлэй ургамалнууд тэрэнhээ:	237,5	104	28,1
Силос болгохо кукуруза	52,5	99,2	6,2
Тэжээлэй корнеплодууд	7,5	101	0,9
Олон жэлэй ногоонууд	40,6	124	4,8

Ороohото ургамалнуудай (ешмээн, шэниисэ, горох) талмай 29 мянган, тэжээлэй ургамалнуудай талмай 9 мянган гектараар нёдондонойхиhоо ехээр үргэдхэгдөө.

Уhалагдадаг газарта тарилга 1 процентээр үргэдхэгдэжэ, хамтадаа 38 мянган гектарта хүргэгдөө гэхэ гү, али уhалууриин тариалангай 90 процентнь болоно. Уhалууриин газарта таригдаhан хартаабхын, овощой, горохой, олон жэлэй ногоонуудай болон бусад үнэтэ ургамалнуудай талмай нёдондонойхиhоо 14—20 процентээр үргэдхэгдөө.

Газар элдүүрилгын шанарые дээшэлүүлхэ, шэнэ арга онолнуудые нэбтэрүүлхэ хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдээ.

Колхоз, совхозуудта хабар таригдаhан ургамалнуудай 36 процентнь паар болон намарай паар дээрэ хэгдээ.

Ашаглагдаhан севооборотой тариалан дээрэ хүдөө ажахын ургамалнууд нёдондонойхиhоо үлэмжэ ехээр таригдаа. Тариаланда минеральна үтэгжүүлгэ оруулга 7, органическа үтэгжүүлгэ —3 процентээр нёдондонойхиhоо үлүү ехээр хэгдээ. Газарай нуралгаhаа аршалха агротехническэ хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдээ (hолоомын узуурые үлээн, тариалангай хүрьhэ элдүүрилгэ 29 процентээр, газарай нуралгые hэргылхэ тусхай сеялкэнүүдээр ургамалнуудые тарилга 74 процентээр үргэдхэгдөө). Хүдөө ажахын ургамалнуудай үрэhэ хүрэнгын шанар дээшэлээ, кондиционно шанартай үрэhөөр таригдаhан тариалангай хэмжээн 12 процентээр, I ба II классай шанартай үрэhөөр таригдаhан ургамалнуудай талмай 24 процентээр ехэ болоо.

Сортовой үрэhөөр, тэрэ тоодо нютагай эрхэ байдалда таараhан үрэhөөр таригдаhан ороohото ургамалнуудай талмай 3 процентээр дээшэлжэ, бүхы тарилгын 77—65 процентнүүдтэ хүргэгдөө.

Тарилгын хойноhоо харууhалгын хүдэлмэри хаа хаанагүй ябуулагдана. Июлиин 16-най мэдээгээр 187 мянган гектар тариаланда гербицид тараагдаа.

Пропашной ургамалнуудай зурууд хоорондын элдүүрилгэ ябуулагдана.

Республикымнай диилэнхи олонхи аймагуудта таатай зохид эрхэ байдалда ургаса тариан эдеэшэжэ байна.

1972 оной тарилгада 141 мянган гектар паар бэлэдхэгдэнхэй гэхэ гү, али түсэбэй дүүргэлтэ 85 процентдэ хүргэгдэнхэй. Паар бэлэдхэхэ түсэбые дүүргэхэ арга боломжонууд зарим ажахынуудта hулаар хэрэглэгдэнэ. Хүдөө ажахын предприятинуудта үбhэ сабшалга болон тэжээл бэлэдхэл үргэнөөр ябуулагдажа эхилээ, ороohото болон бусад хүдөө ажахын ургамалнуудай ургасые хураалгада бэлэдхэлэй хүдэлмэринүүд эрхилэгдэнэ. Хураалгын техникэ заhабарилагдана. Гэхэ зуура, үбhэ хураалгын техникые түгэс бэлэн болгохо, витаминна ногооной гурил бэлэдхэхэ агрегадуудые, комбайнуудые, ороohо арилгадаг оньhон машинануудые, ашаанай автомобильнуудые заhабарилха талаар унжагайралга үзэгдэнэ.

Энэ жэлэй малай үбэлжэлгые олон совхоз, колхозууд хүндэ хүшэр байдалда үнгэргэжэ, нийтын малай тоо толгойе олошоруулха ба мал ажалhаа абтадаг ашаг шэмые абаха талаар олон бэрхэшээлнүүдые дабажа гараа.

ЭБЭРТЭ БОДО МАЛАЙ БОЛОН ШУБУУНАЙ ТОО
(мянган толгойгоор)

	Июлиин 1-дэ: 1972 он	Июлиин 1-дэ: 1973 он	1973 ониие 1972 онтой жэшэхэдэ (процентээр)
Бүхы ажахынуудта (үүсэлэгдэхэеэ байhан малнуудай бааза болон пунктнуудгүйгөөр)			
Эбэртэ бодо мал	506	519	103
тэрэ тоодо үнеэд	173	177	103
хонин болон ямаад	2363	2379	100,7
гахай	217	201	92
Гүрэнэй бүхы ажахынууд болон колхозуудта			
Эбэртэ бодо мал	360	369	103
тэрэ тоодо үнеэд	111	116	104
хонин	2228	2241	100,6
гахай	137	125	92
адуу морин	61	61	99,8
оронууд	5,4	5,5	101
шубуун	2124	1990	94

Арад зоной хубиин ажахыда байгаа эбэртэ бодо малай тоо толгой 2, хонидой—3 процентээр олошороо.

РЕСПУБЛИКЫН КОЛХОЗ, СОВХОЗУУДТА МАЛ АЖАЛАЙ ГОЛ ПРОДУКТНУУДЫЕ ҮЙЛЭДБЭРИЛГЭ ИИМЭ БАЙБА (мянган тонно):

	Түрүүшын хахад жэл: 1972 он	Түрүүшын хахад жэл: 1973 он	1973 ониие 1972 онтой жэшэхэдэ
Мяхан (үүсэлэгдэhэн шэгнүүрээр)	9,6	11,4	119
тэрэ тоодо гахайн мяхан	3,0	3,7	123
шубуунай мяхан	1,0	1,2	120
hүн	76,2	75,9	99,6
үндэгэн — миллион монсогор	46,3	50,2	108
тэрэ тоодо «Птицепром» трестын ажахынууд	37,2	42,6	115

Мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгые Хэжэнгын, Захаминай, Хурамхаанай, Түнхэнэй, Яруунын аймагуудай колхоз, совхозууд —мяхаар (мал болон шубуу үдхэлгые дээшэлүүлхэтэй хамта), Хурамхаанай, Хэжэнгын, Яруунын, Баунтын, Кабанскын аймагуудай колхоз, совхозууд — hүөөр, «Птицепром» трестын ажахынууд, мүн Түнхэнэй, Загарайн, Баргажанай колхоз, совхозууд — үндэгөөр горитой дээшэлүүлээ.

Мяха үйлэдбэрилгын ургалта гол түлэб мал болон шубуу голодоhондо гаргажа үүсэлhэнэй, үндэгэ абалга—эмэ тахяануудай тоо толгойе олошоруулhанай ашаар туйлагдаа.

Гүрэнэй ажахынууд болон совхозууд жэлэй түрүүшын хахадта адууhа малнуудые иимэ шадалтайгаар гүрэндэ худалдаа (тушаагаа) гэбэл:

	Тушаагдаhан нэгэ толгойн дунда зэргын амидын шэгнүүр (килограммаар): 1972 он	1973 он	1973 ониие 1972 онтой сасуулхада (процентээр)	Дунда, дээдэ шадалтайгаар тушаагдаhан малнуудай шэгнүүр (процен.): 1972 он	1973 он
Эбэртэ бодо малай	319	312	98	81	75
Хонинои	32	34	106	73	66
Гахайн (поршоонхогүйгөөр)	99	84	85	98	96

Хахад жэлэй туршада hаамхай үнеэн тоо толгой дунда зэргээр нёдондо жэлэйхиhээ 3 (2,3 мянган толгойгоор), эмэ тахяагай тоо—7 процентээр (31,5 мянган толгойгоор) олон болгоо.

Колхоз, совхозуудта үнеэнэй болон шубуунай ашаг шэмэ абалга иимэ байгаа:

	Түрүүшын хахад жэлдэ: 1972 он	1973 он	1973 ониие 1972 онтой сасуулхада (процентээр)
Нэгэ үнеэнhээ дунда зэргээр haargaдаhан hүн — килограмм	955	921	96
Нэгэ тахяаhаа абтаhан үндэгэн — монсогор	101	101	100

Тугалнуудые түрүүлхэ ба тэнжээхэ талаар зарим тэды амжалта туйлагдаа.

Инкубаторно-шубуу үсхэбэрилгын станцинуудта 3443 мянган толгой дальбараанууд дэгжээгдээ гэхэ гү, али нёдондонойхиин хэм соо байба.

Үбэлжэлгын хаhада тэжээлэй дутамаг байhанhаа малай гарзалалга зарим тэды дээшэлhэн байна.

МАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАЛГА

	Жэлэй түрүүшын хахад: 1972 он	Жэлэй түрүүшын хахад: 1973 он	1973 ондо процентээр: 1973 оной түрүүшын хахадай арадай ажахын түсэбөөр	1973 ондо процентээр: 1973 оной түрүүшын хахадта социалис уялгануудые дүүргэлгэ	1973 ондо процентээр: 1972 оной түрүүшын хахадта худалдагдаhаниинь
БҮХЫ ТҮХЭЛЭЙ АЖАХЫНУУДТА					
Мал ба шубуун—мянган тонноор:					
амидын шэгнүүрээр	17,9	19,9	136	106	111
үүсэлэгдэhэн шэгн.	11,4	12,7	—	—	111
hүн—мянган тонноор	59,7	60,1	104	95	100,8
Үндэгэн—миллионоор	40,9	45,4	118	108	111
Ноohон (тушаалгын шэгнүүрээр)—тонноор	1316	1545	182	182	117
Совхозууд болон колхозуудта					
Мал ба шубуун—мянган тонноор					
амидын шэгнүүрээр	15,4	17,7	124	—	115
үүсэлэгдэhэн шэгнүүрээр	9,6	11,0	—	—	115
hүн—мянган тонноор	57,1	57,4	104	—	100,5
Үндэгэн—млн.	39,8	45,3	118	—	114
Ноohон (тушаалгын шэгнүүрээр) тонноор	1193	1407	172	—	118

Малай продуктнууд болон ноohо (hү худалдалгаар абаhан уялгануудhаа бэшэниинь) жэлэй түрүүшын хахадта худалдаха уялганууд болон түсэб үлүүлэн дүүргэгдөө.

Бүхы түхэлэй ажахынууд гүрэндэ худалдаха хахад жэлэй түсэбhөө гадуур 5,1 мянган тонно (амидын шэгнүүрээр) үхэрэй, шубуунай мяха, 2,1 мянган тонно hү, 6,9 миллион үндэгэ тушааhан байна.

Гэхэтэй хамта республикын хүдөө ажахын үйлэдбэриин предприятинууд жэлэй түрүүшын хахадта гүрэндэ үхэр болон шубуудые тушааха (худалдаха) арадай ажахын түсэб 15 процентээр, hү—30 процентээр, үндэгэ —12 процентээр дутуугаар дүүргээ.

Хүдөө ажахые мүнөө үеын техникээр хангалга, хүдөө ажахын хүдэлмэриие оньhожоруулга үргэлжэлhөөр байгаа.

Жэлэй түрүүшын хахадта гүрэнэй, колхозой зүгhөө хүдөө ажахые хүгжөөхэ капитальна гаргашада 38 миллион шахуу түхэриг hомологдоо.

Республикын хүдөө ажахыда жэлэй түрүүшын хахадта 540 трактор; 150 ашаанай, мүн тусхай автомашина; ороohо хураадаг 220 комбайн; силос хураадаг 130; хартаабха хураадаг 20 шахуу комбайн; рядково 160 жатка; 560 тракторна плуг; 750 косилка; тракторна 120 тармуур; наг шэбхэ болон шэмэтэ тэжээл сасадаг олон янзын түхеэрэлгэнүүд, пресс-подборщигууд, ашаа тээдэг таатай зохид түхеэрэлгэнүүд, үбhэ хүсэд hайнаар хатаадаг түхеэрэлгэнүүд, мүн бусадшье машина, механизмууд эльгээгдэhэн байна.

Хүдөө ажахымнай 38 мянган тонно стандартна минеральна тэжээл абаа гэхэ гү, али 1972 оной түрүүшын хахадайхида орходоо 7 процентээр ехэ болоно.

Совхозууд болон колхозуудта тракторнууд нилээд hайнаар хэрэглэгдэдэг болоо. Энэ жэлэй түрүүшын хахадта үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын хахадайхида орходоо, тракторнуудай тсо (условно эталондо оруулхада) 6 процентээр дээшэлээшье hаа, тракторнуудай бүтээhэн бүхы хүдэлмэриин хэмжээн (условно эталонно гектарта оруулхада) 11 процентээр дээшэлээ. 1 тракторай үдэр соо хэхэ ажалынь дунда зэргээр 5 процентээр ехэ болоhон байна.

Малай байрануудай хүдэлмэри оньhожоруулга үргэдхэгдөө. Оньhожоруулагдаhан хүдэлмэринүүдтэй байрануудта харууhалагдадаг мал болон шубуудай процентнь бүхы малнуудай тоо толгойтой жэшэбэл, июлиин 1-дэ иимэ болоод байгаа:

	Томо эбэртэ бодо мал июлиин 1-дэ: 1972 он	1973 он	Гахайнууд (хоёр hара хүрөөдүй поршоонхонуудгүйгөөр) июлиин 1-нэй байдалаар: 1972 он	1973 он	Шубууд июлиин 1-нэй байдалаар: 1972 он	1973 он
Уhа үгэлгэ	22	22	75	85	40	46
Тэжээл гаргалга	8	8	68	81	24	27
Шэбхэ гаргалга (шубуунай аргал)	17	18	72	82	28	38
Үнеэдые hаалга (үндэгэ суглуулга)	25	30	—	—	49	57
Дээрэ дурсагдаhан оньhожоруулгын бүхы хүд.	3	4	21	41	10	11

III. ТРАНСПОРТ, ХЭЛХЕЭ ХОЛБООН

Түмэр замай Улаан-Үдын отделени ашаануудые эльгээхэ жэлэй түрүүшын хахадай түсэбые 110 процент дүүргээ, тэрэ тоодо шулуу нүүрhэ эльгээхэ түсэбөө—3 процентээр, модон материал эльгээхэ түсэбөө—9 процентээр, минеральна-барилгын материалнуудые—2 процентээр, ороohо тариа эльгээхэ түсэбөө—7 процентээр үлүүлэн дүүргэhэн байна. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, ашаа шэрэлгэ 10 процентээр дээшэлээ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хахад жэлэй түсэб 106 процент дүүргэгдээ.

Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, энэ жэлэй түрүүшын хахадта локомотивуудай бүтээсэ 2 процентээр дээшэлээ, вагонуудай бүтээсэ 7 процентээр доошолоо.

Ашаа шэрэлгын өөрын үнэ сэн хямдаруулха түсэбтэ даабари дүүргэгдээ. Олзо доход оруулха жэлэй түрүүшын хахадай түсэб 106 процент дүүргэгдээ, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, 13 процентээр ехэ олзо доход абтаhан байна.

Буряадай автотранспортна управлени автомобильна транспортаар ашаа шэрэхэ хахад жэлэйнгээ түсэбые 91 процентээр, ашаанай эрьесын түсэб 93 процентээр, пассажирнуудые шэрэхэ түсэб 13 процентээр дүүргэгдэhэн байна. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, ашаа шэрэлгэ 6 процентээр, ашаанай эрьесэ 9 процентээр, пассажирнуудые шэрэлгэ—0,6 процентээр, пассажирнуудые шэрэлгын эрьесэ 6 процентээр ехэ болоо. Хүнгэн таксомоторно машинануудай түлөөhэтэ эрьесэ үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, 15 процентээр дээшэлээ. Автобусуудые харгыда гаргалгын коэффициент үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, 3 процентээр ехэ болоhон байна.

Улаан-Үдэ хотын трамвайнууд жэлэй түрүүшын хахадта 14,5 миллион хүниие шэрээ, пассажирнуудые шэрэхэ түсэб 101 процент дүүргэгдээ.

Хэлхеэ холбооной продукциин юрэнхы хэмжээн жэлэй түрүүшын хахадта 99,5 процентээр дүүргэгдээ, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, 7 процентээр ехэ болоhон байна. Дамжуулгануудые абадаг радиоточконуудые олошоруулха хахад жэлэй түсэб 146 процентээр дүүргэгдээ, городой телефонно хэлхеэ холбоонуудай абонентнүүдые олошоруулха түсэб 188 процент дүүргэгдээ. Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хахад жэлэй түсэб 100,6 процент дүүргэгдэhэн байна, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй жэшээлбэл, ажалай бүтээсэ 5 процентээр дээшэлээ.

IV. КАПИТАЛЬНА БАРИЛГА

Гүрэнэй зүгhөө капитальна барилгада мүнгэ зөөри hомологдоhоной ашаар үнгэрhэн хахад жэлэй туршада 134 миллион түхэригэй гол фонднууд хэрэглэгдээ. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, гол фонднуудые ашаглалга 2,8 дахин ехэ болоhон байна.

Шэнэ предприятинуудые бариhанай, тэрэшэлэн хуушануудые шэнэлэн заhаhанай ашаар «Бурятэнергын» управлени, Буркоопсоюз, «Сельхозтехникын» республиканска нэгэдэл шэнэ барилгануудые барижа тушааhан байна.

Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинадай түрүүшын ээлжээнэй барилганууд, металлическа хүүргэнүүдэй хабсаргагдамал зүйлнүүдые гаргадаг заводой түрүүшын ээлжээнэй барилганууд дүүргэгдэжэ, хүсэндөө ороо. Гүрэнэй, мүн колхозуудай мүнгэ зөөри хэрэглэhэнэй ашаар 1434 толгой томо эбэртэ бодо малай байха байра, 9500 хонидой байха байра шэнээр баригдажа, хүдөө ажахыда тушаагдаа.

170 гектар газар дээрэхи ехэ шиигтэй, намагтай газар хатааха, 24,6 мянган гектарай талмай дээрэхи бэлшээриин газарые уhатай болгохо, 1100 гектарай талмай дээрэхи уhалууриин газарые hайжаруулха, 28 мянган гектарай талмай дээрэхи уhалагдадаг бэлшээридэхи уhалууриин түхеэрэлгэнүүдые шэнэлэн заhаха хүдэлмэри хэгдээ.

Арадай ажахыдахи капитальна барилгада гүрэнэй зүгhөө 97 миллион түхэриг hомологдоhон байна. Энэнь 1972 оной түрүүшын хахадта ашаглагдаhан мүнгэндэ орходоо нилээд бага болоно.

Республикын барилга хэдэг генподрядна эмхинүүд подрядна хүдэлмэри хэхэ хахад жэлэйнгээ түсэбые 98 процентээр дүүргээ, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо хүдэлмэриин хэмжээн 11 процентээр ехэ болоhон байна. Субподрядна эмхинүүд 1973 оной түрүүшын хахадай түсэбые 110 процент дүүргээ, үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын хахадайхитай сасуулбал, хүдэлмэриинь хэмжээн 9 процентээр дээшэлээ.

Подрядна хүдэлмэринүүдэй түсэб, бүхы хүдэлмэринүүдэй түсэб, бүхы хүдэлмэриин хэмжээнэй ургалта доро харуулагдана:

	Жэлэй түрүүшын хахадай түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)	1972 оной түрүүшын хахадайхида орходоо 1973 оной түрүүшын хахадта проц.
Барилгын Буряадай управлени	100,0	111
«Бурятцелинстрой» трест	100,1	106
«Бурводстрой» трест	96	99,0
«Бурятсельхозмонтаж» трест	103	136
834-дэхи барилга-хабсаралгын поезд	97	70
397-дохи барилга-хабсаралгын поезд	116	90
Гусиноозерско ГРЭС-эй барилгын управлени	82	155
Улаан-Үдын ТЭЦ-эй барилгын управлени	71	122
34-дэхи мостоотряд	94	119
56-дахи мехколонно	110	100,8

Түсэблэлгын, экономическа талаараа урмашуулгын шэнэ гуримда оруулагдаhан барилгын эмхинүүд барилгануудые бодхоожо дүүргэхэ, хүдэлмэринүүдые шата шатаарнь дүүргэхэ хабсаралгын хүдэлмэриин түсэбые 82 процентээр дүүргээ.

Колхозууд хоорондын барилгын эмхинүүд 1973 оной түрүүшын хахадта 5,2 миллион түхэригэй ажал бүтээгээ гэхэ гү, али байгша оной январь-июнь hарануудай түсэбые 102 процент дүүргэhэн байна, харин үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, хүдэлмэриин хэмжээн 7 процентээр дээшэлээ.

Барилгада түрүү арга методууд хэрэглэгдээ, техникээр хангалга болон оньhожоруулга hайжаржа үргэлжэлөө. Томо томо элементнүүд болhон узелнуудhаа, панельнүүд болон блогуудhаа барилга ехээр хэгдэдэг болоhон байна. Ажалай бүтээсэ үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, байгша оной таба hарын туршада нэгэ бага доошолhон байна.

Барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин өөрын үнэ сэн 2 процентээр доошолоо.

hомологдоhон мүнгэ зөөриие барилга дээрэ ашаглаха талаар дутагдалнууд гаража үргэлжэлhөөр; республика соо бүхыдөө, мүн зарим барилганууд болон объектнүүдтэ капитальна барилгануудта hомологдоhон мүнгэ зөөри ашаглаха түсэб дүүргэгдээгүй, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб мүн лэ дүүргэгдээгүй байна. Барилга-хабсаралгын нилээд олон эмхинүүд подрядна хүдэлмэриин түсэб дүүргээгүй.

МАТЕРИАЛЬНА АЖАБАЙДАЛ

Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, энэ жэлэй түрүүшын хахадта республикын арадай ажахыда хүдэлжэ байhан хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай тоо 4 процентээр олошороо.

Материальна хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргадаг hалбаринуудта хүдэлдэг хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай тоо 5 процентээр, үйлэдбэридэ хабаагүй hалбаринуудта хүдэлэгшэдэй тоо 1,4 процентээр олошорhон байна.

Юhэдэхи табан жэлдэ КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдээр хараалагдаhан хэмжээ ябуулганууд, хүн зоной материальна ажанабайдал hайжаруулха хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ үргэлжэлөө. Холын хойто районуудтахи арадай ажахын зарим hалбаринуудта хүдэлдэг дунда зэргын салинтай хүдэлмэрилэгшэдэй тарифна ставканууд болон тушаалта салингуудые ехэ болгохотой хамта хүдэлмэришэд болон алба

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта).

БУРЯАДАЙ АССР-эй СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕНИИН МЭДЭЭСЭЛ

(Түгэсхэл. Эхниинь 1, 3-дахи нюурнуудта).

хаагшадай эгээн бага салин хүлһэн дээшэлээ. Эдэ районуудта бага салин абадаг хүнүүдэй мүнгэ дээшэлхэтэй хамта һарадаа 70 түхэриг салин абадаг бүхы хүдэлмэришэд болон алба хаагшадһаа налог абтахаяа болёо, 90 түхэриг хүрэтэр салин абагшадай налогынь бага болоһон байна.

1972 оной түрүүшын хахадта һарадаа дунда зэргээр 141,5 түхэриг салин түлэгдэдэг байгаа һаа, 1973 оной түрүүшын хахадта 148,6 түхэригэй салин түлэгдэһэн болоно.

Арадай ажахын зарим һалбаринуудтахи хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай һарадаа дунда зэргээр абаһан салингынь нимэ:

	1973 оной түрүүшын хахадта	1972 оной түрүүшын хахадайхида орходоо 1973 оной түрүүшын хахадта проц.
Арадай ажахыда бүхыдөө	148,6	105
тэрэ тоодо промышленностьда	163,6	102
хүдөө ажахыда	122,7	104
тэрэ тоодо совхозуудта	121,6	103
транспортдо	168,6	104
хэлхеэ холбоондо	121,0	103
барилгада	171,0	98

Колхознигуудай ажалай түлөөһэн 4 процентээр дээшэлээ.

Хүдэлмэришэдэй, алба хаагшад болон колхознигуудай пенсионно талаараа хангалгань һайжаржа байна. Гүрэнэй пенсинүүд тухай хууляар, колхозуудай гэшүүдэй пенсинүүд болон тэдхэмжэнүүд тухай хууляар тодорхойлогдоһон һарын пенсинүүдэй юрэнхы хэмжээн үнгэрэгшэ жэлэй түрүүшын хахадайхитай сасуулбал, 6 процентээр дээшэлээ.

Хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай пенсиин дунда зэргын хэмжээн 3 процентээр, колхозой гэшүүдэйхи—1 процентээр дээшэлээ, 250 мянган хүн элдэб һуралсалда хабааданхай.

ШИИДХЭХЫ, ГУРБАДАХИ ЖЭЛЭЙ АЛХАМУУД

Буряадай АССР-эй арадай ажахые хүгжөөлгөөр гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын 1973 оной түрүүшын хахад жэлэй дүнгүүд

11488 хүн болбосоролой аттестат абажа, дунда һургуулинуудые дүүргээ, энэнь үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 15 процентээр олон болоно. Дээдэ һургуулинууд болон техникумүүдые 7676 хүн дүүргээ, энэнь 1972 оной түрүүшын хахадайхида орходоо 9 процентээр олон болоно. Дээдэ, тусхай дунда һургуули дүүргэгшэдэй тоодо промышленностиин, барилгын, транспорт болон хэлхеэ холбооной 3.406 инженернүүд болон техникүүд, хүдөө ажахын 1514 мэргэжэлтэд, культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин, искусствын 1652 багшанар болон мэргэжэлтэд, 635 медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд, худалдаа наймаанай, кооперациин 269 хүдэлмэрилэгшэд, арадай ажахын тоосооной 200 хүдэлмэрилэгшэд тоологдоно.

Профессионально-т е х н и ческэ эрдэмэй училищинууд 1134 залуу хүдэлмэрилэгшэдые бэлдэжэ, арадай ажахыда эльгээгээ, тэрэ тоодо промышленностьда, барилга, транспорт болон хэлхеэ холбоондо 844 хүдэлмэришэд, хүдөө ажахыда 258 хүдэлмэришэд, мүн бусад һалбаринуудта 32 хүдэлмэришэд эльгээгдээ. Гадна 354 хүдэлмэришэд шэнэ мэргэжэлтэй болохоһоо гадна, профессионально-техническэ училищинуудай үдэшын отделенинүүдтэ мэргэжэлээ дээшэлүүлээ.

Хүн зондо медицинскэ туһаламжа хүргэлгэ һайжараа. Больницанууд болон санаторинуудтахи оронууд олошорһон байна. Һургуулиин наһа гүйсөөгүйшүүлэй эмхи зургаанууд, тэдэндэ ябадаг үхибүүд саг үргэлжэ олошорно.

1973 оной түрүүшын хахадта гүрэнэй, кооперативна худалдаа наймаанай эмхи зургаануудтахи эд бараанай эрьесэ, ниитын эдеэ хоолые оруулалсан, 301,5 миллион түхэригтэ хүргэгдөө, тиигэжэ үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо сасуулагдамал сэнгээр 4,5 процентээр дээшэлээ.

Эд хэрэглэгшэдэй кооперацида 97,0 миллион түхэригэй эд бараан наймаалагдаа, иигэжэ үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 4,1 процентээр ехэ болоһон байна.

Эд бараа розничноор наймаалха хахад жэлэй түсэб 99,7 процентээр дүүргэгдээ, нэмэлтэ даалгабаритайгаар 99,4 процент дүүргэгдэһэн байна.

Худалдаа наймаанай гол шухала эмхинүүд 1973 оной январь—июнь һаранuудта эд бараа наймаалха түсэбөө иигэжэ дүүргээ (түсэбэй дүүргэлтэ процентээр):

	Эд бараа наймаалга бүхыдөө	Тэрэ тоодо: розничнo эд бараа наймаалга	Тэрэ тоодо: ниитын эдеэ хоол наймаалга
Республика соо бүхыдөө	99,7	99,6	101,4
Гүрэнэй худалдаа наймаан	99,7	99,5	101,4
тэрэ тоодо:			
нютагай наймаанууд	99,3	99,3	—
ниитын эдеэ хоолой управлени	100,9	—	100,9
ОРС-нууд болон продснабууд	100,7	100,4	104,6
Тусхай розничнс магазинууд	105,5	105,5	—
Эд хэрэглэгшэдэй коопераци	99,7	99,7	101,5

1972 оной түрүүшын хахадта мяха, колбасагай зүйлнүүд, загаһан, консервэ, малай тоһон, нооһон, торгон бүдүүд, оёмол, трикотажна хубсаһанууд, холодильнигууд, хубсаһа угаадаг машинанууд нилээд ехээр наймаалагдаа.

Гүрэнэй, колхозуудай мүнгэ зөөри хэрэглэһэнэй ашаар 48,5 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра баригдаа. Аршан тосхондо 320 һурагшадай һургуули, 900 хүнэй багтаха клубууд болон соёлой байшан баригдажа тушаагдаһан байна. 1973 оной түрүүшын хахадта гэр байра, соёл культурын, ажаһуудалай барилгануудые бодхоохо түсэбүүд республика соо, мүн зарим предприятинууд болон эмхи зургаануудай зүгһөө дүүргэгдээгүй.

1972 оной түрүүшын хахадайхитай сасуулбал, хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангаха хүдэлмэриин хэмжээн 9 процентээр дээшэлээ, тэрэ тоодо хүдөө нютагуудта—15 процентээр дээшэлһэн байна. Хүн зондо ажаһуудалай хэрэгсэлнүүдые наймаалха хахад жэлэй түсэб 100,8 процентээр дүүргэгдээ, тэрэ тоодо хүдөө нютагуудта—98 процент дүүргэгдэһэн байна. Хүн зоной ажаһуудалай эрилтэ хангадаг предприятинууд жэлэй эхиндэ байһанайхида орходоо байгша оной июлиин 1-нэй байдалаар нэгэ бага үсөөрһэн байна.

Городууд болон тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо хүдэлмэри хэгдэжэ үргэлжэлөө.

Арадай театрай харалга дээрэһээ

„ЭХЫН ЭНХЭРЭЛ"

Эхэнэр хүндэ соло дуудаһан, тэрэнэй энэрхы дулаан, налгай уужам сэдьхэлые домоглон магтаһан номууд, кинофильмнүүд захагүй олоор бэшэгдэһэн, хэгдэһэншье байха. Хүн бүхэн нэн түрүүн эжыгээ инаглан дурдажа, бүхы наһандаа эхэ тухайдаа эгээ һайханиие һанажа ябадаг шуу. Тиигэншьегүй яахаб даа. Хүнэй ажамидарал, хуби заяан эжыһээ эшэ үндэһэтэй ха юм.

Эрхүүгэй областиин Усть-Кут хотын арадай театрай табиһан зүжэг харахадаа, эхын аша, үүргые дахин ухаандаа оруулжа, эжыһээ дүтэ, энэрхы дулаан, илдам налгай нүхэр байдаггүй гэжэ үшөө дахин ойлгообди. ЛВРЗ-гэй соёлой байшанда олоор суглараһан хүнүүд бүгэдөөрэн сэдьхэлээ хүдэлгэжэ, үзэгдэл бүхэнииень халуунаар угтаа.

Энэ театрай коллектив драматургнууд Г. Граков В. Закруткин хоёрой бэшэһэн «Эхын энхэрэл» гэжэ зүжэг найруулан табижа, зональна харалгада асарһан байна. Зүгөөр режиссёр В. М. Осипов тон юрэнхыгөөр, онсо өөрын маяг хэлбэритэйгээр найруулан зохёожо, зүжэгэй удхые ойлгосотой болгожо шадаа. Тус зүжэг оройдоо хоёр үйлэһөө бүридэнэ. Бүхы үйлэ хэрэгынь нэгэ гэртэ болоно, шэмэглэл гоёолтонь һэлгэгдэнэгүй. Тиигэбэшье һонирхолтойгоор харагдана, удаадахи үзэгдэлнүүдынь халуунаар угтагдана.

Үнэһэн тоборог болотороо галдагдаһан нэгэ һууринай тэг дунда ганса модон үлэнэ. Гэшүүһэдынь хухарһаншье һаа, ажамидаралай ульһатай, үндэһэнэй бии байгаа сагта һалбаран ургаха, һасхайн намаалха, үрэ жэмэс дахинаа үгэхэ гэжэ ойлгонобди. Энэнь онсо өөрын удхатай зэргэсүүлгэ гээшэ. Зол жаргалаа, эрхэ сүлөөгөө, Эхэ оронoо хамгаалхаяа бодоһон арад зон ямаршье дайсанда дарагдахагүй, заабол «дайгаа дарадаг, даагаа һүүлдэдэг» гэһэн удхатай бшуу. Сценын ара талые шуһан улаанаар гэрэлтүүлжэ, хүгжэмэй нэгэл тиимэ уйдхартайгаар зэдэлжэ захалхада, энэ жаахан нютагые дайсад галдажа байна гэжэ ойлгонобди. Тиин нютагай зониие үнөөхи тэрэ ганса модоной хажуугаар туужа, саазалалгын газарта абаашахадань бүришье аймшагтай, уйдхар гашуудал түрүүлнэ. Теэд совет хүнүүд дайсадта һүрэеэ халташье даруулнагүй, уйдан зобожо я б а н а г ү й, харин омог дорюунаар алхална. Эгээл энэ шухардуу үедэ Мария эхэнэр хани нүхэртэйгөө, инаг дуратай хүбүүнтэйгээ харатайханаар хахасана.

Алуурша дайсад хайрата инаг Иванииень, Василёк гэжэ хүбүүень саазалжа алана. Эгээл шахардуутай, түгшүүрилтэй, зүрилдөөтэй шанга байдал эндэһээ эхилжэ, Мария эхэнэр бэедээ гар хүрэхөөршье бэлэн ябана. Тиигэбэшье тэрэ бэеэ барижа шадана. Погреб соо түмэр пеэшэн түхеэрээд, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гурбадахи бригадада ори ганса хүнэй амиды үлэһые мэдүүлнэ гээшэ.

Зүжэгэй хоёрдохи зангилаа юуб гэхэдэ, шархатажа, үхэхэ туйлдаа хүрэһэн залуухан немец хүбүүнтэй Мария уулзаад, тэрэниие түмэр асаар хадхажа алаха гэжэ шиидэнэ. Асаяа дээрэ үргөөд, урдаһаань сэхэ ошоходонь, «Эжы, болиишь, бү алыш, хайрлыш!» гэжэ уйлан һагад хашхарна. Үһөө шүтөөнэй охиндо диилдэнхэй, дайсадые гамгүй хюдалсаха гэжэ шиидэжэ ябаһан аад, сээжын оёорһоо хүнхинэжэ гараһан гуйлтаһаа арсаха аргагүй байгаа ха юм. «Хэншье хүнэй үри хүүгэд адли юм. Эхэһээ түрэһөөр энээхэн хүбүүн алууpша болоогүй ёһотой. Энээниие алууpша болгоһон ехэшүүл, баян анги зэмэтэй» гэжэ һанаһан Мария эхэнэрэй сэдьхэл уяржа, немец хүбүүе погребтоо оруулжа, хэды үдэр һахижа хононо.

Удаадахи зангилаань юуб гэхэдэ, рото соогоо гансаараа үлэһэн, шархатажа зобошоһон политрук Слава гэжэ хүбүүн арайл шамай мүлхижэ ерэнэ. Мария энээниие мансылан угтажа, мүн баһа погребтоо оруулна. Немец хүбүүе хараһан манай политрук тэсэнэгүй, урдаһаань пистолеедээ залана. Эгээл энэ үедэ Мария ёһотой совет эхэнэр байһанаа гүйсэд дүүрэнээр харуулжа, хоёр залуу хүбүүндэ эжы ёһоор хандажа, адли тэгшээр харууһална.

Гурбадахи зангилаань гэхэдэ, дайнай уршагта муухай байдалһаа боложо үншэрһэн, үхэлэй газарһаа тэрьедэжэ ябаһан арбан табатай Галя басагые Мария угтажа абана. «Энэ дэлхэй дээрэ юундэ дайн болодог бэ? Дайнай болоходо бүхы үхибүүд үхэдэг юм. Дайсанай һомондо хиргуулжа унахымнай тула эжынэрнай биднииe түрэнэ гү?» гэхэ мэтын тон ехэ удха шанартай, харюусалгатай асуудалнуудтань Мария шадахысаа харюусана.

Галя басаганай асуудал бүмбэрсэг дэлхэйн арадуудта хандаһан уряа лозунг боложо ханхинана. Ажамидарал дайн хоёр зэргэшэжэ ябаха ёһогүй гэжэ Мария эхэнэр (артистка Т. А. Савинова), Галя басаган (артистка Т. Н. Ощенкова), немец солдат Вернер Брахт (артист К. А. Ткачев) болон бусад эрид шууд мэдүүлнэ.

Зарим үзэгдэлнүүдынь уняжагайшаг байхаа һанаашье һаа, зүжэгэй гол түлэб удха шанар яһала һайса элирүүлэгдээ, геройнуудайнь түхэл шэнжэ, абари зан, һанал эрмэлзэл тодо хурсаар харуулагдана. Авторай рольдо наадаһан В. М. Осипов үзэгдэл бүхэнэй забһарта гаража, авторай үмэнэһөө үгэ хэлэхэдээ, зүжэгэй маяг хэлбэриие, гол хүгжэлтыень бүришье шанга, удхыень ойлгосотой болгоно.

М. ОСОДОЕВ,
манай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: В. Закруткин Г. Граков хоёрой «Эхын энхэрэл» гэжэ зүжэгһөө хоёр үзэгдэл.

С. ДОРЖИЕВАП фото.

ҺАЙТАЙ, МУУТАЙШЬЕ

ФУТБОЛ

СССР-эй «А» классай хоёрдохи бүлэгтэ наададаг футболистнуудай дунда түрүү һуури эзэлхын түлөө хабарһаа хойшо эхилһэн нааданай түрүүшын хахад июлиин 22-ой үдэр дүүрэбэ. Түрүү һуури эзэлхын түлөө наадаһан Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын 16 командануудай уулзалгануудаа хэр зэргэ үнгэргэжэ, футболой нааданда дуратайшуулые баясуулаа хаб гээд хаража үзэе. Нэн түрүүлэн мүрысөөнэй таблицада эрхимлээд ябаһан командын хойноһоо тэгүүлжэ ябагшадай дунда шанга тулалдаан болоо. Мүрысөөнэй таблицада удаадахи һууринуудые эзэлээд ябаһан 5—6 командануудай алиниинь алин гэшэгүй гэхээр аб адлихан байдалтай болоһон байна. Эдэнэрнай хэд бэ гэхэдэ, «Сэлэнгэ», «Томлес», «Амур», «Вулкан», «Динамо», «Автомобилист» команданууд болоно. Саашадаа эхилхэ нааданай хоёрдохи хахадтал дурсагдагша командануудай футболистнууд түрүү һууриин түлөө хоорондоо шанга тулалдаа үнгэргэжэ, эрхимлэһэн командаяа хүсэхын. лэ хойноһоо шармайн оролдохо бэзэ гэжэ һанагдана. Жэшээ болгон, манай «Сэлэнгэ» командын ямараар наадаһые харая. Хэнэйтнайшье мэдэһээр, «Сэлэнгэ» түрүүшынгээ дүрбэн уулзалга Сибириин хото городуудаар ябажа үнгэртэхэдөө, бултандань шүүгдэшоод ерээ һааб даа. Зүгөөр гэртээ ерээд һайнаар наадажа, алдаһан очконуудаа суглуулха бэзэ гэжэ хүлеэгдэһэн, найдагдаһаншье байгаа. Теэд яахаб? Тиимэ юумэн болоогүй һэмнай. Гэртээ үнгэргэһэн гурбан наадандаа гурбууландань шүүгдэжэ, футболой нааданда дуратайшуулай урмыень хухалан алдаа бэшэ һэн гү? Удаань аяар наймадахи уулзалгаяа Эрхүүгэй стадион дээрэ үнгэргэхэдөө, одоошье эндэ 2:0 тоотойгоор шүүжэ гарахагаа, түрүүшын очко бэшүүлээ хэдээ. Шэнэ һабагша татагдажа, хэдэн наадаанда урагшатай найн ябажа захалаа һэн. Тиигэ тиигэһээр олон очконуудтай болоходоо, эрхимлэд гэжэ ябаһан командануудай урданьшье гараад үзэхэдөө, хэдэн нааданай туршада хоёрдохи һуури эзэлээд туршаһан байна. Өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэһэн һүүлшынгээ хоёр уулзалгада эрхим һайнаар наадаһан байбал, сохом лэ дүрбэн очко өөртөө нэмэһэн байха һэн. Тиигээ һаа, мүрысөөнэй таблицада хоёрдохи һуури бүхөөр эзэлхэ байгаа бшуу. Теэд яахаб, һанаан байгаад, заяан хүрөөгүй бшуу. Эндэ добтологшоднай ехэл гэмтэй. Мүрысөөнэй таблица хараад үзэхэдэ, «Сэлэнгэ» долоон командые шүүһэн, долоондонь шүүгдэһэн байна. Нааданай шэнэ гуримай ёһоор, 90 минутын туршада тэнсэһэн табан уулзалгынгаа нэгэндэнь лэ шүүжэ, гансахан очко өөртөө бэшүүлһэн байнабди. Ядахын сагта эндэ хоёр-гурбан команда шүүжэ гараа һаань баһал нэмэри болохо һэм шуу. Нааданай хоёрдохи хахадта «алаг эреэнээр» наадангүй, нэгэ жэгдээр, эрхим һайнаар уулзалга бүхэнөө үнгэргэжэ, мүрысөөнэй туг дээрэ үргөөд ябаһан командануудые «бүдэрүүлхэ» сагнай тулажа ерэһээр үнинэйл, хүндэтэ манай футболистнууд!

Хэдэн жэлэй туршада нэгэ жэгдээр, гоё һайхан наада харуулжа байгаад уулзалга бүхэнөө үнгэргэдэг Урда-Сахалинай «Сахалин» команда футболой нааданда дуратайшуулай анхарал татаһаар. Сэхынь хэлэхэдэ, тус командын футболистнууд зоно соогоо түрүү һуури буляалдажа эхилһэн түрүүшынгээ жэлдэ «бүдэрөөшье» һаа, удаадахи жэлнүүдтэ дүй дүршэлтэй боложо, «даляа» ургажа эхилһэн байна бшуу.

Хараад, тоолоодшье үзэхэдэ, «Сахалинай» футболистнуудай бусад командануудһаа һайнаар, нэгэ жэгдээр наадажа ябаһаниинь эли болоно. Эдэнэр нааданай нэгэдэхи хахадта оройдхоноо хоёрхон — «Вулкан», «Динамо» командануудта шүүгдэһэн наймыень шүүһэн, 90 минутын туршада табан командатай тэнсээшье һаа, нэмэлтэ сагай үгтэхэдэ, бултыень шүүжэ гараһан байна. Тиигээд ерэхэлээрээ хойноһоо тэгүүлжэ ябаһан бусад командануудта хүсэгдэхөөр бэшэ, аяар табан очкогоор түрүүлбэ ха юм.

Нүгөөдэ — үнгэрэгшэ жэлдэ зоно соогоо түрүүлжэ, Россиин Федерациин бусад зононуудай футболистнуудтай чемпионой нэрэ зэргэ буляалдахадаа, бронзо медальда хүртэһэн Благовещенскын «Амур» команда мүрысөөнэй таблицада түрүү һуури эзэлхэ зорилго тээсгэнэй урдаа табиһан юм. Харин һүүлэй хэдэн нааданда «бүдэржэ» захалһаниинь гайхалтай. Эдэнэр һүүлшынгээ наада өөрынгөө стадион дээрэ үнгэргэхэдөө, айлшаар ерэһэн «Вулкан» командада 0:1 тоотойгоор шүүгдэшэһэн байна. Мүн нааданай таблицада һүүлшын һуури эзэлээд ябаһан Шэтын футболистнуудтай 90 минутын туршада наадахадаа тэнсэжэ, нэмэлтэ сагай үгтэхэдэ, баһал шүүгдэхэ баатай болоһон.

Петропавловск-Камчатскийн хотын «Вулкан» команда бусадтаа орходоо залуу команда юм. Тиибэ ябашье һаа, байгша ондо бараг һайнаар наадажа эхилэнхэй. Дурсагдагша командын һайн талань гэхэдэ, хаанашье нэгэ жэгдээр наадана.

Командануд	Наадаа	Шүүгээ	Тэнсээ	Шүүгдээ	Бүмбэгэ		Очко
1. «Сахалин»	15	8	5	2	41:25	20: 9	21
2. «Томлес»	15	8	0	7	28:26	16:12	16
3. «Амур»	15	7	2	6	23:16	14:10	16
4. «Динамо»	15	7	1	7	39:34	21:11	15
5. «Сэлэнгэ»	15	7	1	7	34:29	15:10	15
6. «Вулкан»	15	5	5	5	40:35	11:11	15
7. «Автомобилист»	15	5	4	6	42:36	20:18	14
8. «Иртыш»	15	6	1	8	31:29	15:12	13
9. «Сибиряк»	15	6	1	8	19:23	9:11	13
10. «Луч»	15	6	0	9	41:41	16:12	12
11. СКА (Х)	15	3	5	7	39:38	12:16	12
12. «Старт»	15	4	4	7	32:36	11:18	12
13. «Аэрофлот»	15	4	1	10	29:37	15:21	9
14. «Чкаловец»	15	4	1	10	30:35	13:24	9
15. СКА (Шэтэ)	15	2	2	11	42:49	11:12	6
16. «Шахтер»	15	1	4	10	31:42	6:18	6

АЖАГЛАЛТА: Бүмбэгэ гэһэн хүсэнэгтэ үгтэһэн тоонуудые иигэжэ ойлгохо: түрүүшынхинь — нэмэлтэ сагтайгаар оруулагдаһан бүхы бүмбэгэ. Хоёрдохинь—90 минутын туршада сохигдожо оруулагдаһан бүмбэгэнүүдэй тоо.

САГАЙ УЛАРИЛ

Һүүлэй үедэ үдэр хоногоор орожо эхилһэн хура бороо аалидажа, республи... доторнай сэлмэжэ захалба... Ороһон бороогой һүүлээр гол горхонууд энги һаба... алдажа, набтар газарай са... шалан, бэлшээри уһан... абтаһан байна. Сэлэнгэ м... рэн үнгэрһэн һуни 18 са... тиметрээр нэмэһэн байна... Тиин дүн хамтадаа 230 са... тиметрэй тэмдэгтэ хүрэб... Тиихэдэ Үдэ гол хоного... туршада гурбан сантиме... трээр нэмээ гэхэ гү, али б... хыдөө 208 сантиметр нэмэ... һэн байба.

Июлиин 26-һаа 30 болото... республика дотор бүрхэгш... байха, зарим нютагуудта б... га зэргээр хура бороо, аад... орохо зэргэтэй. Баруун зү... һөө секундын 3—7 метр х... сэтэйгөөр һалхилха. Һүнии... дөө 10—15, үдэртөө 24—2... градус дулаан байхаар х... леэгдэнэ.

Л. ГОНЧАРОВА,
агрометеоролог.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Тэжээл бэлэдхэлгэ—габ... шагай ажал»—түрүү бэшэг... СССР-эй ЦСУ-гай мэдээсэл... Нооһо хайшалагшадай Бу... хэсоюзна зургаадахи ко... курс дээрэһээ.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Коллектив соогоо хүнд... тэй хүн»—3. Данилинагай... статья. «Сенаж — үбэлэй... ногоон тэжээл»—статья.

Гурбадахи хуудаһанда: «Сибириин түүхэ шэнжэлэ... шэдэй бүтээл»—бүлэг а... торнуудай статья. Хилы... саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Арадай театрнуудай зональ... на харалгаһаа. Элдэб һони... нууд.

«Спортлотогой» июли... 20-до Харьковта үнгэргэгд... һэн 20-дохи тиражай ду... гүүдые Спортивна лотерей... главна управлени согсолб... Нэгэшье хүн зургаан номе... таагаагүй. Табан номер та... һан 148 хүн тус тустаа — 3.049 түхэриг, дүрбэн номе... тааһан 8021 хүн тус тусти... —70 түхэриг, гурбан номе... тааһан 154413 хүн тус ту... таа 3 түхэриг абаха боло... бо.

Хоридохи тиражай шүү... бэри августын 1-һээ 30 боло... тор түлэгдэхэ.

«Спортлотогой» удаадахи... тираж июлиин 30-да Виль... нюс хотодо үнгэргэгдэхэ юм... (ТАСС).

ЗАҺАБАРИ

Манай газетын июнии... 25-най номерой 4-дэхи ху... даһанай Совет Социали... Республикануудай Союзай... хуулиин гаршагые «Гүр... нэй нотариат тухай Сове... Социалис Республикануу... дай хуули» гээд уншахые... гуйна.

Редакторай орлогшо
М. Н. НИМАЕВ.

ХИЛЫН ГААНАҺАА (Телефон • Телеграф • Радио)

ВАШИНГТОН

Албанай хэрэгээр ерээ

ТАСС

Иранай шах Мохаммед Реза Пехлеви албанай хэрэгээр июлиин 24-дэ Холбоото Штадуудта ерэбэ. Американ ниислэл хотодо дүрбэн үдэрэй турша соо байха үедөө Иранай шах США-гай президент Р. Никсонтэй, вице-президент С. Агнютай, гүрэнэй секретарь У. Роджерстой, национальна аюулгүйе сахиха талаар президентын туһалагша Г. Киссинджертэй, мүн гүрэнэй бусад ажал ябуулагшадтай, США-гай конгрессэй гэшүүдтэй хөөрэлдэхэ байна.

КАИР

Революциин ойн баярай хүндэлэлдэ

ТАСС

Египедтэхи Июлиин революциин 21 жэлэй ойн хүндэлэлдэ Араб Социалис Союзай ЦК-гай, АРЕ-гэй Арадай суглаанай хамтын суглаан эндэ нээгдэбэ.

Египедэй Араб Республикын президент Анвар Садат суглаан дээрэ үгэ хэлэбэ. Тиихэдээ ороной дотоодын политическэ байдал тухай, мүн уласхоорондын асуудалнууд тухай, тэдэнэй дунда Дүтын Зүүн зүгтэхи байдал тухай дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлэһэн байгаа.

ДАМАСК

Тэмсэлшэдые хэһээнэ

ТАСС

Израилиин шорон түрмэнүүдтэ тамалагдан зобоогдожо байһан Эсэргүүсэлтын палестин хүдэлөөнэй тэмсэлшэдые Израилиин засагаархид зэрлиг муухайгаар хэһээнэ.

Палестинец Абдель Кадер Раджех гэгшые Израилиин түрмын харуулшад зэрлиг муухайгаар хэһээгээ гэжэ Палестинын информационно агентство мэдээсэнэ.

БЕРЛИН

ТЕЛЬМАНЭЙ ТУГУУД БАРЮУЛАГДАНА

ТАСС

Бүхэдэлхэйн X фестивальда бэлэдхэл хэхэдээ, ГДР-эй залуушуул социализмда, Тельманэй, Пигэй, Гротеволиин хэрэгтэ, хүдэлмэришэн ангиин партиин хэрэгтэ үнэн байһанаа элирхэйлэн гэршэлнэ. Пролетарска интернационализмын, социалис патриотизмын үзэл бодолтойгоор хүмүүжүүлэгдэһэн залуушуул СССР-тэй, аха дүү бусад социалис оронуудтай ГДР-эй хани харилсаа тогтооһые һайн ойлгоно. Империализмда эсэргүү тэмсэлдэ һанал нэгэтэй байхын түлөө, эб найрамдалай ба хани барисаанай түлөө, түгшүүрил һуларуулгын ба аюулгүй байдалай политикын түлөө дэлхэйн түрүү үзэлтэ залуушуултай хамта тэмсэхээр бэлэн байһанаа мэдүүлнэ гээд СЕПГ-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь Эрих Хонеккер Сүлөөтэ немец залуушуулай холбооной гэшүүдэй Берлиндэ болоһон митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ.

Бүхэдэлхэйн XX фестивалиин хүндэлэлдэ ГДР-эй залуушуулай мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлһэнтэй дашарамдуулан, СЕПГ-гэй ЦК-гай бии болгоһон, Эрнст Тельманэй хүндэлэлдэ зорюулһан тугуудые Э. Хонеккер ССНМ-эй түрүү 55 эмхидэ барюулаа.

КАИР

Каддафиин мэдүүлгэ

ТАСС

Ливиин революционно командованиин Соведэй түрүүлэгшын тушаалаа дахин гүйсэдхэжэ, Египедэй ба Ливиин хоорондо нэгэдэлэй тогтоогдотор уялгануудаа бэелүүлхээр бэлэмби гэжэ Муамар Каддафи Бенгазида болоһон митинг дээрэ мэдүүлээ.

«Нэгэдэлдэ үргэн харгы нээжэ, энэ замдахи бүхы түбэг бэрхэшээлнүүдые үгы болгохын» тула тушаалһаа буухые шиидээб гэжэ Каддафи урда тээнь мэдүүлээ һэн.

КАБУЛ

АФГАНИСТАНДАХИ БАЙДАЛ

ТАСС

Афганистанай Республикын ниислэл хотодохи байдал бүхы дээрээ хэмдээ орожо байна.

Бахтар агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Джелалабад, Кундуз, Кунар хотонуудтахи байдал намдуу. Ороной хото городуудай, провинцинуудай хүн зон дэмжэжэ байһанаа мэдүүлһэн телеграммануудые республикын хүтэлбэридэ эльгээнэ.

А ф г а н армиин офицернүүд граждан хүнүүдтэй хамта эдеэ хоолой зүйлнүүдэй үнэ сэн наринаар хинана гээд газетэнүүдтэ тунхаглагдаһан засаг захиргаанай хандалга дотор хэлэгдэнэ. Эдеэ хоолой зүйлнүүдэй үнэ сэнгые дура зоргоороо дээшэлүүлһэнэйнгээ түлөө — магазинуудые барижа байдаг хэдэн хүн баригдажа хаагдаа гээд Кабулай радио дамжуулба.

Афганистанда республикын тогтоогдоһые олон гүрэн мэдэрээ гэжэ «Кабул таймс» газетэ бэшэнэ. Тиихэтээ хамта, шэнэ республикые Советскэ Союз түрүүлэн мэдэрээ гээд сэдьхэлээ ханангяар тэмдэглэнэ.

КОЛОМБО

Коломбодо митинг болобо

ТАСС

Шри Ланкын профсоюзуудай нэгэдэмэл комитедтэ ородог профсоюзай эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй, гэшүүдэй митинг ниислэл хотын концертнэ зал соо болобо. Республикын профсоюзуудай 300 мянга гаран гэшүүниие түлөөлһэн 1500 хүн правительствада ба бусад зарим үмсэ эзэдтэ хандаһан хандалгые нэгэн һаналтайгаар һайшаагаа. Хүдэлмэришэд ба алба хаагшадта салин хүлһэнэй эгээн доодо хэмжээ тогтоохо, хүдэлмэриин табан үдэртэй недели бии болгохо, харин оронуудай эгээн ехэ ба нютагай үмсын капиталис компанинуудые гүрэнэй мэдэлдэ абаха тухай эрилтэнүүд документ дотор табигдана.

ЛИМЭ

Перугэй правительствын мэдүүлгэ

ТАСС

Июлиин 21-дэ Номгон далай дээрэ ядерна тэһэлэлгэ хэһэнтэйнь дашарамдуулан, Францитай дипломатическа харилсаагаа таһалха шиидхэбэри Перугэй правительство гаргаа.

БАГДАД

Афганистанай Республикые Ирак мэдэрбэ

ТАСС

Афганистанай Республикые Ирак мэдэрээ гээд Иракай Гадаадын хэрэгүүдэй министерство мэдүүлээ.

Манай адрес, телефонууд:

г. Улан-Үдэ, ул. Ленина 35. Телефоны: редактора — 54-54, приёмна — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — 62-62, отв. секретаря — 50-52, секретарнат — 66-76, отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-36,63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности и строительства — 61-35, советского строительства и быта — 68-58, культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, информации — 34-05, общественна приёмная — 53-62, машинное бюро — 57-63, фотолабораторная — 33-6-.